

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Főszerkesztő :
FEKETE LÁSZLÓ Dr.
budapesti kir. közjegyző.

Felelős szerkesztő és kiadó:
SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr.
budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., Thököly-út 95. Telefon: 97-0-69.

A Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári
csekkzámlája : 41.951.

Galánffy János dr.: Osztálykivonatok és külön jegyzőkönyvek.
Wiener János dr.: Néhány szó a magyar közjegyzői szakirodalomról.
Antalfy Zsiros Aladár dr.: A házassági vagyoni szerződések
illetéke.

Közlemények.

A budapesti kamara közleményei.

Áthelyezés.

Antal István dr. igazságügyi államtitkár.

Változás az igazságügyminiszterium ügybeosztásában.

Jegyzetek az új örökösödési díjszabáshoz.

Felhívás.

Az utolsó közös lakhely igazolása.

Jegyzői magánmunkálatok galériája.

Adómentes záloglevelek kibocsátására jogosított pénzüzetek.

Közjegyzői díjszabás.

Állásközvetítés.

Rendeleték.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

Magyar Jogi Szemle.

Polgári Jog.

Jogállam.

Notariatszeitung.

Magyar törvénykezés.

Notariatszeitung.

Illetékügyi Közlöny.

Joggyakorlat.

Osztálykivonatok és külön jegyzőkönyvek.

Irta: *Galánffy János dr.* debreceni kir. közjegyző,
a debreceni kir. közjegyzői kamara elnöke, felsőházi tag.

I.

Huszonkét éve mult már, hogy az 1912:VII. t. c. 29. §-át meghozták és ennek rendelkezéseit még most sem alkalmazzák egészen helyesen. Ez a §. azt rendeli, hogy „ha az osztály létrejön, a kir. közjegyző az osztályt aképen veszi jegyzőkönyvbe, hogy a hagyatékátadó végzésnek az 1894:XVI. t. c. hetedik fejezetében megszabott kellékeit tartalmazza.”

Nem kell sok szót vesztegetni arra, hogy itt az „osztály” szó alatt mi értendő. Semmiesetre sem a hagyatéki vagyon felosztása, hanem csupán az örökösöknek olyan megállapodása, amely alkalmas arra, hogy hagyatékátadás alapjául szolgáljon. Az osztály tehát itt annyi, mint egyezés.

Ha tehát az érdekelt felek megegyeznek az öröklésre nézve, vagy ha teljesen nem egyeznek is meg, de csak olyan egyes vitás kérdések forognak fenn, amelyek az átadóvégzés meghozatalát nem akadályozzák (Ö. e. 73., 76., 77. §-ai), akkor a régi átadóvégzés (Ö. e. VII. fejezete) kellékeit tartalmazó osztályt kell a jegyzőkönyvbe foglalni.

Ámde míg ez az egyezés létrejön, addig sok minden történik.

Az Öe. 55—70 §-ai megállapítják, mik a tárgyalás körébe eső rendszerinti teendők. Meg kell állapítani a leltárt, esetleg pótolni és kiegészíteni azt s a cselekvő és szenvedő állapot főösszegeit jegyzőkönyvbe foglalni, ki kell puhatolni az örökösöket, esetleg a családi összeköttetéseket igazoló adatokat kell beszerezni, ha végrendelet van, annak érvényét, vagy érvénytelenségét meg kell állapítani, annak értelmére, rendelkezésére nézve az örökösöket megkérdezni, annak alapján az örökösöket, esetleg utóörökösöket és hagyományosokat s utóhagyományosokat megállapítani, ha gyámi érdekösszeütközések vannak, ügygondnokot rendelni, az örökösöket, utóörökösöket, hagyományosokat, utóhagyományosokat, azok osztályrészét, az özvegyi jogot, annak terjedelmét, biztosítási módját megállapítani s az örökösök közt egyezséget — esetleg több ízben is — megkísérelni, ha vagyonszövetség megszüntetést kívánnak, a vagyont felosztani, ismeretlen vagy távollevő örökösöket hirdetményileg idézni, ha az örököstársak, vagy a hátramaradt házastárs vagyont bocsájtának osztály alá, erről külön jegyzőkönyvet felvenni, vagy külön okíratot beszerezni, ha kötelelő részre szorítás van, ezt a felekkel együtt kiszámítani, kifizetését, biztosítási módjait megállapítani, ha valamelyik örökös vagy az özvegy igényéről lemondott, ezt megállapítani, ha a hagyatékhoz tartozó ingatlan nem az örökös nevére van a telekkönyvben, akkor külön jegyzőkönyv felvétele, vagy külön okírat beszerzése útján az örökös nevére való átírást kieszközölni, az esetleges kapcsolatos hagyatékot letárgyalni vagy letárgyalása iránt intézkedni, ha olyan ingatlan van az örökös nevére, amely nem őt illeti, akkor ennek a harmadik személyre való átírása iránt intézkedni, ha az örökösök valamely hagyatéki ingatlant eladtak, vagy másként elidegenítettek, az ezzel kapcsolatos intézkedéseket megtenni s mindezeket, valamint az esetleg még szükségesnek mutató más teendőket is jegyzőkönyvbe foglalni úgy, hogy a jegyzőkönyv a tárgyalás menetét feltüntesse. (R. 69. §)

Ha most már az illető tárgyalás körébe eső teendők mind megvannak állapítva és a jegyzőkönyvbe mind bele vannak foglalva, akkor az ilyen módon elkészített jkv. alapján a hagyatékátadó végzést nagyon szépen meg lehetne hozni, mert hiszen

a jegyzőkönyvben mindazok a ténymegállapítások benne vannak — elszórtan — amelyekre a hagyatékátadás építhető.

És míg az 1912:VII. t. c. életbe nem lépett, a közjegyző részéről *ennyi* tökéletesen elég volt, mert a hagyatékátadó végzést a tárgyalási jegyzőkönyv alapján a bíró hozta meg. Ámde az 1912:VII. t. c. 29. §-a már azt mondja, hogy a közjegyző az osztályt aképen vegye jegyzőkönyvbe, hogy a hagyatékátadó végzés kellékeit tartalmazza, mert külön átadóvégzés többé nincs, hanem a közjegyző a jegyzőkönyvből az osztályt tartalmazó *szószerinti kivonatokat* készít és ezek a szószerinti kivonatok, egy bizonyos záradék reájuk vezetése után, szolgálnak hagyatékátadó végzéseként.

Ebből nyilvánvaló, hogy az örökösödési eljárás egész anyagának letárgyalása és menetének a jegyzőkönyvben való általános kitüntetése után a *jegyzőkönyv végén az Ö. e. VII. fejezetében megszabott kellékeket tartalmazó osztályt a jegyzőkönyv többi részétől elkülönítve kell jegyzőkönyvbe foglalni*, hogy azután az, mint összefüggő egész *szószerinti* kivonatként leírható legyen és a reáavezetendő záradékkal együtt átadóvégzéseként szolgáljon.

Nem szabad tehát, mint azt még most is sokan teszik, a tárgyalási jegyzőkönyvből, egy annak tartalmát híven magában foglaló kivonatot „szerkeszteni” és nem helyes dolog a jegyzőkönyvnek az „osztály”-ra vonatkozó különböző helyeken elszórvan található részeit „kipipázni”, hanem az „osztály”-t a jegyzőkönyvbe *annak többi részétől elkülönítve és összefüggő egészben* kell befoglalni.

Hogyan kell szerkeszteni az osztályt?

Megmondja az 1912:VII. t. c. 29. §-a: úgy, hogy a hagyaték átadó végzésnek az 1894:XVI. t. c. hetedik fejezetében megszabott kellékeit tartalmazza. Az osztálynak tehát olyannak kell lenni, mint egy (az 1912:VII. t. c. előtti) *hagyatékátadó végzésnek*. Nem lehet benne semmi kérelem, vagy előterjesztés, semmi jogvita, semmi tárgyalás, semmi jelenlevők felsorolása, hanem csupán rövid és szabatos megállapítás, olyan, ami a tárgyaláson létrejött megegyezésen alapul, mintha azt a bíróság végzésbe mondaná ki. Nagy súly helyezendő különösen a rövidségre. Nincs rettenetesebb és unalmasabb olvasmány, mint egy hosszú lére eresztett hagyatéki osztály.

Meg kell benne állapítani a hagyatéki vagyon cselekvő

és szenvedő állapotának főösszegeit, az öröklésre hivatottak neveit, örökhagyóhoz való családi kapcsolatukat, polgári állásukat, lakhelyüket, öröklésük címét (Rn. 44. §), azt, hogy ki mit kap a hagyatékából, hogyan lesz kielégítve, illetőleg biztosítva az özvegyi jog, a kötelesrész s a hagyományok (ha ilyenek vannak) esetleg pedig az utóöröklési jogok és hogyan viselik az örökösök a hagyatéki terheket.

Ezek az intézkedések a hagyatékátadás fő tárgyai. De ezeken kívül lehetnek mellékintézkedések is, nevezetesen az Öe. 60. §-ával kapcsolatos osztály alá bocsátások, esetleg ezekkel kapcsolatos (vázrajzi) vagyonközösség megszüntetések, illetőleg a 70. § alá eső rendelkezések, valamint az örökösök által eszközölt hagyatéki ingatlan elidegenítések (Öe. 94. §) Ha ilyenek vannak, az ezekre vonatkozó megállapításokat és rendelkezéseket az osztálynak a fő tárgyai után és azoktól mindig elkülönítve kell szerkeszteni, mert az „osztály” csakis így lesz tisztán áttekinthető, csakis így lehet belőle megállapítani mi volt a hagyaték, hogyan intéztetett el, hogyan „adatott át” a hagyaték. Nem helyes az, amit sokan követnek, hogy a hagyatékhoz nem tartozó, hanem csupán osztály alá bocsátott ingatlanokat is „átadják” az örökösöknek, sőt az örökösök által elidegenített ingatlant is „átadják” a vevőnek, mert ezek nem tartoznak a hagyatékhoz, „átadni” pedig csak azt lehet, ami a hagyatékhoz tartozik.

Viszont azonban az osztálynak, tehát a kivonatnak is, a hagyatékra és ezzel kapcsolatos vagyonrendezésre vonatkozó minden intézkedést tartalmazni kell és nem szabad annak pusztán csak utalásokat tartalmazni külön jegyzőkönyvekben és okiratokban foglalt rendezésekre, mert az osztály, illetőleg a hagyatékátadó végzés nem egyéb, mint hagyatéki tárgyaláson végbement egész rendezésnek az eredménye s a felekre nézve egyáltalán nem megnyugtató, sőt nem is érthető, ha ez a rendezés nem egy okiratba van lefektetve és tanusítva, hanem több okiratban szétszórtan található.

Természetesen az olyan ingatlant, aminek az Öe. 67. §-a szerint az örökhagyóra történt átháramlásáról okiratot, vagy külön jegyzőkönyvet állítottak ki, a hagyatékhoz tartozónak kell venni, „át kell adni” az öröklésre hivatottaknak s az erre vonatkozó megállapításnak a hagyatékátadás fő tárgyai között kell helyet foglalni.

Az osztályban fel kell tüntetni azt is, hogy történjenek a telekkönyvi bekebelezések és pedig ezt legcélszerűbb az osztály legvégére hagyni, mert az Öe. 60, 67, 70, 94. §-ával kapcsolatos rendezések (és esetleges vázrajzi megosztások) is telekkönyvi bekebelezéseket vonnak maguk után és a telekkönyvi hatóságra nézve nagy könnyebbség az, ha a telekkönyvezésre vonatkozó intézkedések együvé vannak tömörítve.

Az elmondottak alapján tehát a hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyvben fel kell venni röviden az Öe. 55—69. §-ában megjelölt tényeket, az ezekre vonatkozó kérelmeket, előterjesztéseket, indítványokat, jogvitákat stb. és ha egyezség jött létre, akkor ilyen formán kell az osztályt jegyzőkönyvbe foglalni:

„Ezekhez képest létrejött a következő:

Osztály.

I.

A hagyatéki vagyon értéke.

a) Cselekvő állapot.

1. Ingatlanban	P	f
2. Készpénzben és követelésben	P	f
3. Egyéb ingóságban	P	f
összesen	P	f

b) Szenvető állapot.

leltár szerint (vagy a tárgyalás során történt megállapítás szerint)	P	f
Tiszta hagyaték	P	f

II.

Öröklésre hivatva vannak:*)

Kelet, esetleg a közjegyző neve és ügyszámával megjelölendő végrendelet alapján, vagy pedig végrendelet nem léteben törvény szerint:

Itt felsorolandók az öröklésre hivatottak nevei az örökhagyóhoz való kapcsolataik, polgári állásaik és lakhelyeik.

*) E helyett a gyakorlatban eléggé elterjedt azonban a helyes magyarság szempontjából nagy mértékben kifogásolható (sajnos a közjegyzői „ügyködés” sok ilyen szerű kifogásra ad tökéletes okot) kifejezés helyett inkább ajánljuk ezt: „Örökösök megállapítása”. Szerk.

III.

A hagyaték átadása.

Ide jönnek a pusztán a *hagyaték*-ban való jogutódlásra vonatkozó intézkedések (az ingatlanokat kapják a felsorolt örökösök egyenlően, vagy n. n. ingatlant kapja ez, x. y. ingatlant kapja amaz, az ingók közül ezt a darabot A., azt a darabot B. stb.) özvegyi jog, köteles rész, utóöröklési jog megállapítása, hagyatéki teherviselés.

IV.

Egyéb, valamint a tkvi bejegyzésre vonatkozó intézkedések:

Ide jönnek az osztály alá bocsátásokra az Öe. 70, vagy 94. §-ra, a vagyonközösség megszüntetésre, letétből való kiutalásra stb. és az ingatlanokra való tkvi bekebelezésekre vonatkozó intézkedések.”

Ezzel az osztály be van fejezve és amint így áll a jegyzőkönyvben, egészében kell beírni a kivonatba, amelynek azután csak fejezeti címet kell adni.

E módszer mellett tisztán lehet látni a hagyatéki ügynek és az azzal kapcsolatos ügyeknek elrendezését, az osztály (tehát a kivonat is) első tekintetre átlátszó és laikus által is megérthető, amellet pedig rövid is lesz, mert pusztán csak a belevaló elemeket tartalmazza. E módszer mellett előfordulhat (és elő is fordul), hogy a jegyzőkönyv 8—10, vagy több oldal, az osztály pedig 2—3 oldal.

Természetes, hogy egészen egyszerű örökösödési ügyeknél a jegyzőkönyvet és az osztályt egyszerűsíteni és rövidíteni lehet.

A jegyzőkönyvbe még az osztály után fel kell venni — ha az illeték 50 P-t nem halad meg — az illetékre vonatkozó számítás s a feleknek az azonnali lerovásra stb. való figyelmeztetését, valamint a költségek felszámítását és az esetleges kifizetést, vagy telekkönyvi biztosítás iránti kérelmet — de ezek már nem veendőek fel a kivonatba.

Ugyanígy helytelen felvenni a *kivonatba* az értesítendő névsorát, ami semmi egyéb nem való, mint hogy a kivonatot hosszabbítsa. (Az új díjszabás életbelépése előtt pedig az írárdíjak növelésére szolgált.)

Az értesítendő névsorát — ha a bíróság kívánja, iránta való előzékenységből — bele lehet venni a jegyzőkönyvbe, vagy

pedig lehet erről egy külön jegyzéket kiállítani, de ennek a névsornak semmi helye nincs a kivonatban.

II.

Az Öe. 60., 67. és 70. §-aival kapcsolatban még most is merülnek fel viták a tekintetben, hogy ha a felek nem nyújtanak be a rendezésre szükséges és megfelelő okiratot, a közjegyzőnek van-e joga az effajta rendezésről *közjegyzői okiratot* felvenni, vagy pedig csak *külön jegyzőkönyvbe* szabad azt foglalnia.

A debreceni kir. közjegyzői kamara konkrét esetekben ismételtén foglalkozott ezzel a kérdéssel és több ízben kimondotta, hogy ilyen esetben a közjegyzőnek közjegyzői okiratot felvenni nem szabad, hanem az effajta rendezést külön jegyzőkönyvbe kell foglalni. Én itt most nem is teszek egyebet, mint idézem a kamara egy ilyen határozatának vonatkozó indoklását abban a reményben, hogy ez meggyőző hatást fog gyakorolni.

„A 60. § a közjegyző részére kétféle vagylagos köteleiséget szab meg, vagy azt, hogy ha az osztály alá bocsátásról okiratok már vannak szerkesztve és azokat a felek bemutatják, azokat a tárgyalási jegyzőkönyvhöz csatolja, vagy azt, hogy ha a felek az osztály alá bocsátást a közjegyző közreműködésével óhajtják eszközölni, erről külön jegyzőkönyvet vegyen fel. De olyant, hogy a közjegyző az osztályra bocsátásról *okiratot készítessen*, a törvény nem tartalmaz és ezt kizárja a törvényhely rációja, mert az egész rendelkezés célja az, hogy az osztály alá bocsátás megkönnyíttessék úgy eljárási mód, mint költségek tekintetében.

Ugyanez áll a 67. § esetében is. Ennek szövegezése már adhatna ugyan tápot arra a magyarázatra is, hogy a nem az örökhagyó nevében álló ingatlannak az örökhagyó nevére való átirásához szükséges „okirat” a közjegyző által közjegyzői okiratként kiállítható. De ezt a magyarázatot el kell vetni, amikor a törvény az intézkedés 2-ik alternatívájában azt mondja „vagy hogy a telekkönyvi bejegyzésre alkalmas okiratot pótló megállapodás és nyilatkozat a tárgyalást vezető közjegyző által felveendő külön jegyzőkönyvbe foglaltassék” s ezzel kifejezésre juttatja azt, hogy amikor a megállapodás, vagy nyilatkozat a *közjegyző közreműködésével* történik, akkor a külön jegyzőkönyv felvétele a szabály. Az első alterna-

tiva pedig csak arra vonatkozik, hogy a közjegyző igyekezzék az örökösödési eljárásán kívül álló felet reávenni arra, hogy az ügy rendezése érdekében állítson ki átirásra alkalmas okiratot (amely okirat a közjegyző közreműködése nélkül is kiállítható) és egészen természetesnek látszik, hogy ha a törvényhozó az okirat kiállításánál a közjegyző közreműködésére gondolt volna, akkor ezt ki is mondta volna. Emellett az eljárás egyszerűsítésének és olcsóbbá tételének szempontja — ami pedig telekkönyvi rendezéseknél főfontosságú — határozottan a közjegyzői okirat kiállítása ellen szól.

Mindazok az érvek és szempontok, amelyek a 60. és 67. §-ok alkalmazásánál most kifejtve voltak, helyet fognak természetesen a 70. § alkalmazásánál is.

Semmiképen sem lehet és szabad a 60. és 70. §-okban előforduló e kifejezést: „az érdekeltek kérelmére” aképen magyarázni, hogy a közjegyző csak akkor vesz fel külön jegyzőkönyvet, ha a felek „egyenesen” külön jegyzőkönyv felvételét kérik, máskülönben pedig jogosítva van „közjegyzői okiratot” felvenni, mert ez az örökösödési eljárás intézkedéseit nem ismerő és így saját érdekeiket — az egyszerűség és olcsóság szempontjából — gondozni nem tudó feleknek a törvény alaki magyarázata útján való megkárosítására vezetne, amennyiben végeredményében azt okozná, hogy az örökösök mindig sokkal több költséget fizetnének a közjegyzőnek, mint amennyi költséggel ügyük rendezhető, ez pedig nem lehetett a 60., 67. és 70. §-ban foglalt rendelkezések intenciója és az etikai alapon működő kir. közjegyzőnek nem szabad a törvénynek esetleg nem egészen világos rendelkezéseit ilyen módon saját javára kihasználni.

Egészen természetes és magától értetődő dolog az, hogy ha az örökösödési eljárás során az annak nem tulajdonképeni tárgyát tevő, de azzal kapcsolatos teendők (1894:XVI. t. c. 60., 67., 70. §.) merülnek fel, amelyeket a közjegyző — ha a felek kívánják — köteles elvégezni, ezeket a kir. közjegyzőnek *birói megbizotti* minőségében és az örökösödési eljárás által megállapított eljárási mód szerint, — tehát külön jegyzőkönyvek felvételével — nem pedig az 1874:XXXV. t. c., illetőleg 1886:VII. t. c.-ben szabályozott módon kell intézni, mert ezek a teendők a birói kiküldötti hatáskörben végzendő örökösödési eljárás-részteendői. ”

Néhány szó a magyar közjegyzői szakirodalomról.

Irta: *Wiener János dr.* kir. közjegyzőjelölt.

Valljuk be őszintén, hogy annakidején némi fájdalmas irigységgedéssel olvastunk Amiand: „Recherches bibliographiques” című művéről, melyben a szerző száz oldalon keresztül sorolja fel mindazon írókat és munkáiknak címét, akik Franciaországban a közjegyzőséggel irodalmilag foglalkoztak. Önkénytelenül is a magyar közjegyzői szakirodalom jut az eszünkbe és — sajnos — már az első pillantásra is igen kedvezőtlennek tűnik fel az eredmény. Hiába próbáljuk az összehasonlítás mérlegét kiegyensúlyozni annak hangoztatásával, hogy az alap, melyből kiindulunk, nem nyújthat objektív képet: hogy a francia közjegyzőség úgy történelmi gyökereiben, mint tételesjogi szabályozásban jóval régiebb (1803. márc. 16.) a magyar közjegyzőségnél; hogy már a két ország területi különbségénél fogva a közjegyzők létszámában is aránytalan eltolódások vannak: mindez csak szépíti, de nem menti azt a tényt, hogy a közjegyzői szakirodalom terén ezideig nem tudtunk teljesen felemelkedni a nagy nyugati kultúrnemzetek nivójáig.

Kubinyi Elek dr. a „Királyi Közjegyzők Közlönyé”-ben megjelent egyik könyvbírálatában megállapítja, hogy: „A magyar közjegyzői intézménynek nincs oly standard-műve, mely az okiratolás történeti fejlődésének előrebocsátásával a francia közjegyzőség egyik leszármazottját, a magyar kir. közjegyzőséget a jogtudomány mikroszkópja alá illesztve, részletesen megismertetné annak helyzetét és működését a magyar jogrendszerben és jelentőségét a magyarság kulturális és gazdasági életében, nem mulasztván el az összehasonlító jogtudomány alkalmazását sem¹.” *Kubinyi* megállapítása óta eltelt ugyan néhány év, de az még a mai napig is megállja helyét s a magunk részéről kiegészíthetjük azzal, hogy nemcsak ilyen standard-mű nincs még, mely a magyar közjegyzőséget mindezen szempontok figyelembevételével, teljes egészében

¹) *Kubinyi Elek dr.*: *Berzsenyi László dr.* keszthelyi kir. közjegyző könyvének ismertetése. Királyi Közjegyzők Közlönye. (K. K. K.) 1931. évfolyam.

tárgyalná (*Amiand* pl. öt hatalmas kötetben tárgyalja a francia közjegyzői jogot) hanem nagy hiányok vannak a részletkérdések kidolgozásánál, a monographikus irodalom terén is.

Szinte csodálatos jelenség ez, hiszen ha jogi életünk bármely területét vizsgáljuk, mindenütt a szakmunkák minőségileg és mennyiségileg is gazdag tárházával találkozunk. Csak egész taláalomra emeljük ki a szerzői jogot, mely a közjegyzői rendtartáshoz hasonlóan nagy történelmi multra tekint vissza, a törvényhozás által időbelileg nem nagy eltéréssel szabályoztatott (a szerzői jog 1884: XVI. t. c.) s jogrendszerünknek zárt, önmagában álló s független részét képezi. A szerzői jogról szólva elég Schedel (Toldy) Ferenc, Arany László, Kovács Gyula, Apáthy István, Mutschenbacher Viktor, Knorr Alajos, Ranschburg Nándor dr., Kenedi Géza dr., Szalay Emil dr. és Balás P. Elemér munkásságát említenünk,² annak hangsúlyozásával, hogy a fentiekén kívül még egész sereg szakíró foglalkozott a szerzői jog problémájával. Annak a kérdésnek feszegetése nélkül, hogy a két jogterület közül univerzális szempontokból melyiknek van nagyobb jelentősége: meg kell állapítanunk azt, hogy a magyar közjegyzőségről szóló irodalom ilyen gazdag névsort felmutatni nem tud. Pedig kétségtelen, hogy a közjegyzőséggel irodalmilag foglalkozók köre magától adva van a közjegyzői karban, míg a szerzői jogban csupán az buvárkodik, aki ezzel különösképen és speciálisan foglalkozni kíván. De kétségtelen az is, hogy míg a más hivatásuk a közjegyzőséggel csupán elvéve s akkor is inkább rövid, összefoglaló cikkekben, mintsem eredeti kutatásokat és szempontokat feltáró tanulmányokban foglalkoznak, addig maguk a közjegyzők szakmunkáikban igen gyakran és sokszor jelentőségteljesen tesznek kirándulásokat a jogi élethivatásuktól idegen területeire is.³

²) Munkáik közül megemlítjük a következőket: *Schedel* (Toldy) Ferenc: Az írói tulajdonról. Budapest, 1840. — *Arany László*: Az írói és művészi tulajdonról. Budapesti Szemle, 1876. — *Kovács Gyula*: Az írói és művészi tulajdonjog. Budapest, 1879. — *Apáthy István*: A szerzői jogról szóló törvény. Budapest, 1888. — *Mutschenbacher Viktor*: A szerzői jog részletesen előadva. Pécs, 1890. — *Knorr Alajos*: A szerzői jog magyarázata. Budapest, 1890. — *Ranschburg Nándor dr.*: Az írói és művészi szerzői jog reformja. Budapest, 1906. — *Kenedi Géza dr.*: A magyar szerzői jog. Budapest, 1908. — *Szalay Emil dr.*: Szerzői jog a katonai büntető törvénykönyvben. Budapest, 1915. — *Szalay Emil dr.*: A magyar szerzői jog s a vele kapcsolatos rendeletek és a kiadói ügyletről szóló törv. rendelkezések. Budapest, 1922. — *Balás P. Elemér*: Rádió, szerzői jog, sajtójog. Budapest, 1927.

Ha már most azt akarjuk vizsgálni, hogy a közjegyzői szakirodalom melyik területén mutatkoznak hiányosságok, úgy elsősorban azokat a műveket kell figyelembe vennünk, melyek ezideig megvannak. Ezeknek seregszemléje után állapíthatjuk meg, hogy milyen tárgyú és irányú munkák hiányzanak még; melyek azok a művek, melyeknek megalkotására feltétlenül szükség van ahhoz, hogy teljesnek mondhassuk a magyar közjegyzői szakirodalmat.

Minden intézmény történetében először a multra irányítja figyelmét a kutató. A magyar közjegyzőség történeti kialakulását illetően elsőrendű szakmunkával rendelkezünk. 1893-ban ugyanis a Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egylete pályadíjat tűzött ki a magyar közjegyzőség és hiteles helyek történetének megírására. A bírálók (Zimányi Alajos, Rupp Zsigmond és Horváth Károly) *Érdujhelyi* Menyhért zentai plébános művét találták az első díjra érdemesnek s a munka némi átdolgozás után 1899-ben meg is jelent. *Érdujhelyi* művében áttekinti a közjegyzőséget a legrégebb időben megjelent primitív formáitól a legújabb törvényes szabályozásokig; tárgyalja a római tabellionatus intézményét, a pápaság-korabeli egyházi jegyzőséget, majd a világi fejedelmek mellett működő jegyzőségeket. Részletesen ismerteti Perugiai Rajner bolognai közjegyzőnek a XIII. század elejéről származó „Ars Notaria” című szakmunkáját. Művének legértékesebb fejezetei azok, melyekben a magyar közjegyzőség első megjelenési formáit tárgyalja: a szóbeli ügyletek megkötéséről tanuskodó prístaldusokat, majd az írásbeliség elterjedésével a királyi jegyzők s ezzel kapcsolatban a kancellária szervezetét; az utóbbi mellett párhuzamosan kialakult s nagy jelentőségre emelkedett hiteles helyeket: káptalanokat és konventeket. Az egész műnek talán az a legértékesebb része, ahol az apostoli és császári közjegyzők magyar-

³) Azon nézetünk bizonyítására, hogy a magyar közjegyzői kar irodalmi munkássága mennyire felöleli a jogi élet legkülönbözőbb témaköreit, — nem a teljességre, hanem állításunk plasztikus kidomborítására törekedve — ideiktatjuk a következő tanulmányokat: *Holitscher* Szigrid dr.: Közös végrendeletek és örökjogi szerződések. (Jogászegyleti Értekezések, XXIX. kötet.) — U. a.: A végrendeleti öröklés a Magánjogi Törvénykönyvünk Javaslatában. K. K. K. 1929. — *Kepes János dr.*: Fertőzés büntette. (Törvénytervezet és indokolás.) — U. a.: Kamatozó postatakarékpénztári pénztárjegy. (Pénzügyi Szemle, 1914.) — *Szemerjay-Petrán Tibor dr.*: Törvény a jelzálogról. K. K. K. 1928. — *Körössy Bertalan dr.*: Vélemény és javaslat az egyes igazságügyi szervezeti eljárási szabályok módosításáról. 1912. *Fekete László dr.*: A vitézi telek. K. K. K. 1929. — *Antalffy Zsiros Aladár dr.*: Az ingatlan árverés szabályai. K. K. K. 1932. — *osgyáni Rónay Károly dr.*: Részvényjogunk vajúdása. K. K. K. 1933. — stb. stb.

országi működését tárgyalja. Itt igen bő szemelvényeket közöl a közjegyzői munkálatokról;⁴⁾ (a függelékben adja egynéhány okiratnak fényképmásolatát is) azonkívül rajzban bemutatja mintegy 60 közjegyző kézjegyét a mohácsi vést megelőző időkből.

Érdújhelyi munkájában inkább a közjegyzői intézmény középkori alakjait tárgyalja, míg magának a közjegyzői törvénynek, az 1874: XXXV. és az ennek módosítása és kiegészítése tárgyában hozott 1886: VII. t.-cikknek megalkotását csak vázlatosan érinti. Éppen ezért szinte az ő művének kiegészítéséül lehet tekinteni osgyáni *Rónay* Károly dr. szakmunkáját, mely először folytatásokban e lap hasábjain, majd 1932-ben könyvalakban önállóan is megjelent.⁵⁾ *Rónay* hiv szellemben közli a közjegyzői törvények megalkotásának történetét, a megelőző állapotokat, a jogászgűlések lefolyását, a törvények előkészületeit, képviselőházi tárgyalásokat s azokat az eseményeket, melyek a törvények megalkotása után velük kapcsolatban történtek. *Rónay* egész modern, analitikus jogszemléleti irány híve, amennyiben a történelmi háttérbe, mint keretbe illeszti bele témáját s a kor eseményein, lelkén és problémáin keresztül a közjegyzőséget, mint szükségszerű intézményt mutatja be. Épen ezért műve a közjegyzői törvények történetének kutatói számára nélkülözhetetlen forrásmunka.

A közjegyzői szakirodalom harmadik nagyobb szabású alkotása már a jövővel, a reformgondolatokkal foglalkozik.⁶⁾ A mű szerzője *Kovaliczky* Elek dr. kir. közjegyző,⁷⁾ aki kiemeli bevezetésében, hogy az összehasonlító jogtudomány alapján foglalkozott a közjegyzőséggel s hogy könyve „a külföldi törvényhozások ta-

⁴⁾ *Érdújhelyi* említi könyvének bevezetésében, hogy a „levéltárakban az oklevelek tömegtelen sokasága állott rendelkezésre, mindazonáltal nem használta fel az összes anyagot“. Ezeknek a régi okleveleknek feltárása, rendszerezése és ismertetése ismét újabb és szép kutatói feladat tárgyát képezhetné és bizonyára sok, eddig ismeretlen adattal járulna hozzá a közjegyzői intézmény magyarországi történetéhez.

⁵⁾ osgyáni *Rónay* Károly dr.: A magyar közjegyzőség megalkotása és fejlődése, Budapest, 1932.

⁶⁾ Bár nem önállóan megjelent művek, felemlítjük itt a következő, reformokkal foglalkozó s a Királyi Közjegyzők Közlönyében megjelent tanulmányokat: *Holitscher* Szigfrid dr.: A közjegyzőség reformja. 1927. — *Horthy* István dr.: A kir. közjegyzőség fejlesztése. 1927. — *Szemerjay-Petrán* Tibor dr.: A magyar közjegyzői kar gazdasági helyzete és a közjegyzői rendtartás reformja. 1931. — *Kőrösy* Bertalan dr.: A kir. közjegyzőség szervezeti reformkérdései. 1932. — *Krenner* Zoltán dr.: A közjegyzői rendtartás reformja. 1934.

⁷⁾ *Kovaliczky* Elek dr. sátoraljaújhelyi kir. közjegyző: Adalékok a közjegyzői törvények reformjához. Budapest, 1911.

nulmányozásából meleg ügyszeretettel összehordott adathalmaz.“ *Kovaliczky* a magyar jognak az osztrák, szász, német birodalmi, különösen a bajor, kisebb mértékben a francia közjegyzőségekkel való összehasonlításából vonja le következtetéseit. Sajnos, műve egy időpontot lerögzítő s a tényleges helyzetből kiinduló szakmunka, ezért némely fejezete, (pl. közjegyzői díjszabás) már abból a körülményből kifolyólag is, hogy az említett államok közjegyzői rendtartása változásokon ment keresztül, aktualitását veszítette. Közbevetőleg talán itt említsük meg, hogy nagyon érdekes volna egy szakmunka, mely összehasonlító jogtudományi alapon a rendkívül nagy történelmi múltra visszatekintő francia, a friss és modern szellemű olasz s a kontinentális rendszerektől teljesen eltérő módon kifejlődött angol közjegyzői rendtartásokat is figyelembe venné.⁸⁾

A mai érvényben levő s a közjegyzőségre vonatkozó jogszabályokból *Berzsenyi* László dr. keszthelyi kir. közjegyző állított össze egy kézikönyvet,⁹⁾ mely a bíráló szerint „törvénytöveget, rendeleteket, joggyakorlatot és iratmintákat ad. Az érvényben levő anyagot teljesen és helyesen válogatja össze... Nélkülözhetetlen segédkönyve minden közjegyzőnek, megbízható útmutatója az ifjabb jelölti és helyettesi nemzedéknek.“

Bár nem célunk valamennyi szakmunkának részletes felsorolása és ismertetése, megemlítjük, hogy *Berzsenyi* dr. könyvéhez hasonlóan törvénytöveget s ezeknek részletes, különösen a gyakorlati életre kiterjedő magyarázatát és az ezekre vonatkozó joggyakorlatot találjuk meg *Rupp* Zsigmond,¹⁰⁾ *Szokolay*,¹¹⁾ *Blum* Béla dr.¹²⁾ és *Móricz* József dr.¹³⁾ idevágó műveiben.¹⁴⁾

⁸⁾ *Nékám* Sándor dr.: A Notary Public az angol jogban. K. K. K. 1929.

⁹⁾ *Berzsenyi* László dr.: A kir. közjegyzőkről szóló 1874: XXXV. és az ennek módosítása és kiegészítése tárgyában hozott 1886: VII. törvénycikk mai érvényükben. 1931.

¹⁰⁾ *Rupp* Zsigmond: A magyar közjegyzőségi törvény magyarázata. Budapest, 1875.

¹¹⁾ *Szokolay*: A közjegyzőség. Pest, 1858. és *Szokolay*: Az új közjegyzői törvény. Budapest, 1886.

¹²⁾ *Blum* Béla dr.: A közjegyzői törvények magyarázata. 1896.

¹³⁾ *Móricz* József dr.: Közjegyzői ügyvitel. 1912.

¹⁴⁾ Egyébként a teljes magyar közjegyzői szakirodalom megtalálható a Királyi Közjegyzők Közlönye 1933. évfolyamának 423. oldalán. Magunk részéről ezt a felsorolást a következőkkel egészíthetjük ki: *Szécsi* Ferenc dr.: Dolgozatok a közjegyzőség köréből. 1910. U. a.: Önálló közjegyzőség, vagy ügyvéd közjegyzőség. 1911. — *Holitscher* Szigfrid dr.: „Das öffentliche Urkundwesen der europäischen Staaten“ c. mű Magyarországra vonatkozó része. Halle. 1913. — *Kovaliczky* Elek dr.: A kassai kir. közjegyzői kamara története. (1865—1918) Sátoraljaújhely. 1925. — *Charmant* Oszkár dr. ünnepi beszéde és a jubiléris gyűlés és értekezlet jegyzőkönyvei. 1925. — *Berzsenyi* László dr.: A kir. közjegyzőkről szóló 1874: XXXV. és az ennek módosítása és kiegészítése tárgyában hozott 1886: VII. t.-cikk mai érvényükben. 1931.

Végigtekintve a magyar közjegyzői szakirodalom során, mindenekelőtt megállapíthatjuk, hogy nincsen egyetlen mű sem, mely a külföldi államok közjegyzőségeit részletesebben tárgyalná. Talán csak *Kovaliczky* fentebb említett munkája a kivétel, ő azonban az egyes államok közjegyzői rendtartásait a maga speciális szempontjából (a megalkotandó magyar közjegyzői jog) tárgyalja; azonkívül csak néhány országét, azt is igen kivonatossan. Ennek folytán az idegen államok közjegyzőségeiről annyit tudunk, amennyit a különböző, szétszórtan megjelenő cikkekben megtalálunk, kivéve, ha valaki olyan szerencsés helyzetben van, hogy eredeti nyelven tudja tanulmányozni a törvényalkotásokat. Pedig kétségtelen, hogy nagy elméleti és gyakorlati haszna volna annak, ha ezeket a külföldi rendtartásokat magyar nyelven is megismertetnék. Mindenesetre érdekes probléma így tárgyalni az egyes államok közjegyzőségeit, megfigyelni ezeknek történeti kialakulását s mindezen megfigyelésekből levonni a következtetéseket a magyar joganyagra vonatkoztatva. Nagyon tanulságos feladat ez, mert hiszen azt mutatná meg, hogy a lényegében azonos intézményt miképp formálja át a maga képére a teremtő nemzeti géniusz, tehát mintegy a jogalkotás legtitkosabb világát derítené fel. Ha pedig nem akadna magyar szakíró, aki ennek a feladatnak a megoldására vállalkozna, akkor legalább fordításokban kellene ismertetni az egyes kiválóbb külföldi szakmunkákat. Nincs oly magyar mű, mely a közjegyzői jog tételesjogi szabályozásoktól elvonatkoztatott elméletét fejtené ki: bizonyára mindenki érdeklődéssel olvasná például *Buhl* Herbert dr. erre vonatkozó, hatalmas tanulmányát.¹⁵⁾ A Királyi Közjegyzők Közlönyében, igen dicséretreméltóan, már találkoztunk egyes elszórt kísérletekkel, melyek tárgya egyes külföldi rendtartások ismeretése.¹⁶⁾ S mint az általános európai jogközösséghez való közeledést, üdvözölhetjük a lap hasábjain egyes külföldi közjegyzői szaklapok (*Notariats-Zeitung*, az osztrák; *Notariats-Zeitung*, a cseh-

¹⁵⁾ *Herbert Buhl* dr.: Das Rechtsverhältnis des Notars zum Auftraggeber in Deutschland zugleich in Vergleichung mit ausserdeutschen Rechten. Lübeck. 1930.

¹⁶⁾ Így pl. *Kubinyi Elek* dr.: Reformok az osztrák közjegyzőségben. 1927. évf. — *Nékám Sándor* dr.: A Notary Public az angol jogban. 1929. — *Sümeghi László* dr.: A közjegyzőség Nagy-Magyarország utódállamaiban, illetve a megszállt területen. — *Buhl* Herbert dr.: A jövő német közjegyzői jog alapelvei. 1933. — *Reichert Vince* dr.: Lengyelországi új közjegyzői rendtartás. 1933. — *Buhl* Herbert dr.: A közjegyzőség újjászervezése Németországban. 1933. — *Schreiber Károly* dr.: A közjegyzőség Burgenlandban. 1933.

szlovákiai német és Ceské Právo, a csehszlovák közjegyzők lapja) kivonatossan ismertetését.

A magyar közjegyzői kamarák történetének megírása is szép feladat lenne a szakírók számára. *Kovaliczky Elek* dr.¹⁷⁾ munkája lebeg elsősorban szemünk előtt, amidőn erre gondolunk. Ez a mű a kassai kamara történetét adja, színesen és kimerítően. Munkájának beosztását egész nyugodtan megtarthatják követői. (Szervezeti változások, közgyűlések, ügyforgalmi és tevékenységi kimutatás, szemelvények a kamara irattárából stb.) Egyébként a debreceni kamara már 1921. évi október 11-én megtartott választmányi ülésén elhatározta, hogy az összes társ kamarákat megkeresi az illető kamara történetének megírása iránt, de hogy ebből mi valósult meg, azt jól tudjuk. Pedig, különösen a vidéken élő közjegyzőszakíró, szinte kapva-kapja témáját, gazdag és kimerítő adathalmazzal, talán nem is kellene mást tennie, mint az egészet elrendezni és szerves egészbe összefűzni. A közjegyzőség hazai története és fejlődése szempontjából nagy jelentősége van az országos gyűléseknek és értekezleteknek. Hiszen ezeken jutnak legtöbbször nyilvánosságra azok az óhajok, melyek a kar kebelén belül felmerülnek, itt kapnak szócsovet azok az eszmék és gondolatok, melyek hivatva vannak arra, hogy a magyar közjegyzőséget előbbrevigyék. Éppen ezért nem mellékes kérdés ezeknek a gyűlések és értekezletek anyagának, jegyzőkönyveinek közrebocsátása. Itt is hivatkozhatunk már követendő példára: a közjegyzői intézmény ötvenedik évfordulója alkalmából tartott országos gyűlés anyaga jelent meg egy egész tekintélyes füzetben.¹⁸⁾ Ebben jelent meg *Charmant* Oszkár dr. volt nagynevű elnöknek még megírt, de közbejött halála miatt már el nem mondott beszéde, mely a közjegyzői intézmény valóságos apothozisa.

Mindezek elmondása után azonban, ismerve a mai nehéz könyvkiadási viszonyokat, joggal felmerülhet a kérdés, hogy miképpen képzeljük el mindezen gondolatoknak gyakorlati megvalósítását?! Merjük állítani, hogy a legtöbb jogi író a könyv kiadá-

¹⁷⁾ *Kovaliczky Elek* dr.: A kassai kir. közjegyzői kamara története. (1875—1918.) Sátoraljaújhely, 1925. — *Kovaliczky* megemlíti egyébként munkájában, hogy a közjegyzői intézmény 25 esztendő fennállása alkalmából *Markó* Sándor dr. megírta ugyancsak a kassai kamara 25 esztendő történetét.

¹⁸⁾ *Charmant* Oszkár dr. ünnepi beszéde és a kir. közjegyzői intézmény életbeléptetésének ötvenedik évfordulója alkalmából Budapesten megtartott országos gyűlés és értekezlet jegyzőkönyvei. Budapest, 1925.

sának előrelátható reménytelensége riasztja vissza attól, hogy nagyobb szabású műbe egyáltalán belekezdjen. Ismerve a kar áldozatkészségét és kultúraszeretét, előre is feltételezzük azt, hogy a szerzői honoráriumok kérdése nem játszana lényeges szerepet. Vagyis megmaradnának a kiadás és expedálás költségei. Szerény véleményem szerint egy kiadvány-sorozatot kellene indítani, melynek keretén belül a fentebb vázolt célkitűzések megvalósíthatók lehetnének. Ennek a sorozatnak megjelenési időközét, terjedelmét, külső kiállítását természetesen az anyagi lehetőségek szabnák meg. Egy negyedévenként megjelenő s 2—4 ívnyi füzetben — véleményem szerint — a felvetett témák kidolgozása egész jól elképzelhető. Azon elv mellett, hogy ezen könyvsorozatnak megjelenése szükségszerű, mindez már csak részletkérdés volna, mint ahogy részletkérdés az is, hogy a tervbevett munkák a kamarák vagy az Egylet, esetleg külső személyek támogatása és kiadása mellett jelenjenek-e meg. Mindenesetre fel lehetne hozni azt az ellenvetést, hogy nincs is szükség külön kiadvány-sorozatra, mert hiszen egy jól szerkesztett szaklap áll a közjegyző cikkírók rendelkezésére, melyben úgy a rövidebb tanulmányok, (egy számban) mint a hosszabb értekezések (folytatásokban) közzétehetők. Az a körülmény azonban, hogy itt csupán folyóiratról van szó, melyben a kérdéses cikkek felkeresése nehézkes és hosszadalmas, egyes példányai pedig elkallódhatnak: ezen ellenvetés értékét önmagában véve is igen kétségessé teszi.

A magyar közjegyzői kar soha nem szükölködött életrevaló eszmékben, csak sajnos, mint az események megmutatták, legtöbbjüknek megvalósítása leküzdhetetlen akadályokba ütközött. S ha jelen soraimban fetvetett gondolat nem is tudna megvalósulni, úgy hiszem, ennek tárgyalása mégsem volt hiábavaló, mert mindig jobb észrevenni a hiányosságokat, mint szemet hunyni felettük. Épen ezért, ha észrevételeim nem mindenben voltak talán helytállóak, mentsem az a körülmény, hogy szerény írásomban a közjegyzőségnek, mint a perenkívüli jogszolgáltatás egyik nagyfontosságú intézményének jövője fejlesztése vezetett!

A házassági vagyoni szerződések illetéke.

Irta : *Antalffy Zsiros Aladár* dr. kir. közjegyzőhelyettes.

A mai gyakorlat a házassági vagyoni szerződések illetékét általánosságban, a következőkben szabja meg:

a. a hozomány adása és ezzel kapcsolatban, vagy esetleg önállóan a feleség által a házasságba hozott s közös használatra szolgáló vagyontárgyak (kelengye) értéke után házassági szerződés címén az ill. díjgyezék 43. tétele alapján 1·5⁰/₁₀₀ illeték rovatik ki ;

b. minden más, a házassági vagyoni jog tekintetében kötött megállapodások illetéke, az ill. díj. 27. t. c. bb. szerint egyezség címén 1⁰/₁₀₀-al illetékeztetik, vagy esetleg a 78. t. I. A. n. alapján, egyéb okiratok címén, amelynek illetéktétele ugyancsak 1⁰/₁₀₀ s különösen az egyoldalú jognyilatkozatokra alkalmaztatik, lévén az egyezség illetéke csupán vitás esetekben alkalmazandó.

Meg kell itt említenem azt az érdekes gyakorlatot, amelyre részletesebben most kitérni nem akarok, hogy a közszerzeménynek ingóval való kielégítése az 1624/1929 evj. hat. szerint (Pataky 238 oldal) a 32 tétel f. pontja szerinti engedményi illeték alá vétetik, amely gyakorlat bizonyára a 303. cvj. határozaton alapult s most azzal a következménnyel járna az 1927. V. 28. §. szerint, ha pénzübeli követelésről van szó, hogy annak maximuma 25.— P. s éppen ezért a gyakorlat ezt aligha fogja követni, mert a határozat hivatkozik a II. fokozatra.

Megkísérlem, a történeti fejlődés vonalán haladva, ennek a kiszabási gyakorlatnak kritikáját adni.

Előre kell bocsátanom, hogy a gyakorlati élet emberének csupán az 1927. V. tcz. alapján kibocsátott 68,200/1927. P. M. rendelet megjelenése óta vannak álmatlan éjszakái, aminthogy a közjegyzőnek a hagyaték tárgyalási jegyzőkönyvek illetékeztetése tekintetében is csak akkor kezdtek álmatlan éjszakái lenni, amikor az 1914. XLIII. 1. §. 1. b. pontjának régi, néhány fokozatban megállapított állandó-jellegű illetékét a 156,600/1923. P. M. rendelet minden törvényes rendelkezés és jogalap nélkül olyan fokozatos illetékké fejlesztette, amely végeredményében százalékosá vált.

(Illetékügyi utmutatóm első kiadása 29. 30. oldal.) S amikor ennek folytán a furor aerarius a hagyatéki eljárás megindítását magában foglaló feljegyzés illetékét e címen egy ízben 123 P-ben szabta meg s a hozzávaló felemelt illetékkal 369 P-ben.

A 68.200/1927 P. M. rendelet megjelenése előtt a 43 t. c. 27 t. c. bb. és a 78 t. I. A. n., sőt még az átvételi elismervény 101. t. alatti illetéke is egyöntetűen II. fokozatu illeték volt. Ezt az összhangot nem lett volna szabad megzavarni. Mit tett e helyett a pénzügyi igazgatás: az említett rendelet 9. §-ában a 43. t. illetékét 1.5%-ban, a 7. §. a 27. t. c. bb. illetékét 1%-ban s a 101. t. illetékét a 22. §. 0.5%-ban s végül a 24. §. a 78. t. I. A. n. illetékét 1%-ban állapította meg, ami által a házassági vagyoni jogi szerződések s nyilatkozatok illetékezése során zűrzavar keletkezett. Megkezdődött az álcimek keresése a fél s esetleg egy százalékos illetékmegtakarítása céljából s folyik ma is a harc a pénzügyi hatóságokkal az ügyletek címének, jogcímének megállapítása s így kedvezőbb illetékkulcs elnyerése céljából.

Míg azonban a tárgyalási jegyzőkönyv bélyegzésének anomáliáját megszüntette az 5800/1931. sz. rendelet, a másik fronton ezideig nem történt semmi s a közigazgatási bíróságra vár a feladat hogy ezt a kérdést végérvényesen és minden vonatkozásában elvi jelentőségű élel eldöntse.

Nézzük most már magát a kérdést az illetékszabályok tükrében. Mindenekelőtt szemügyre kell venni a 43. tételt, a házassági szerződések illetékszabályát. A magyar magánjog szerint házassági szerződést a házaspár mindenkör köthetnek, és pedig a házasság előtt mint jegyesek s azután mint házastársak a házasság folyamán. Hozományt is adhat a menyasszony akár a házasság előtt, akár a házasság után. Csakhogy az illetékszabályokat a *Bach* korszak zúdította reánk s amint az 1861. Ideiglenes törvénykezési szabályok az átmenetet az osztrák magánjogról a régi magyar jogra szabályozni szükségesnek találták, ugyanakkor át kellett volna az illetékszabályokat is alakítani, hogy az a magyar magánjog rendszeréhez simuljon. Ez azonban elmaradt. Így történt azután, hogy a 43. t. bár házassági szerződésről szól, mégis csupán jegyesekről vagyis csupán a házasság előtti megállapodásokról rendelkezik s hogy ennél fogva házassági szerződés alatt, az illetékjog szempontjából, csupán azon szerződések értendők, amelyeket a jegyesek a házassági egybekelés alkalmából a házasságba vitt vagyona kötnék.

Az osztrák polgári törvénykönyv 1852-ben kiadott hivatalos

magyar-német szövege szerint (XXVIII. fejezet 1217. §. Házassági egyezmény Ehe-Pakte) házassági egyezményeknek azon szerződések neveztetnek, amelyek házassági egybekelés tekintetéből (in Absicht auf die eheliche Verbindung) a vagyona nézve kötöttek és főképp a hozományt, hitbért, nászajándékot stb. tárgyazzák. Az Optk. 1220. §.-a a szülőt hozományadásra kötelezte, amelyet a leendő férjnek követelni jogában állott s ha követelte ezt, a házasság előtt kellett követelnie. Ez a hozományadási kötelezettség bizonyára a hozományadás szokásából fakadt s annak kötelezése, vagy átadása rendesen írásban történvén, annak nagy számára való tekintettel az erre vonatkozó illeték is egy sui generis illetékké alakult.

Az illetéki díjjegyzék 43. tétele majdnem szóról szóra ismétli az 1217. §. egyes kifejezéseit s csupán az „alkalmából“ szó helyett a „tekintetéből“ szót használja, ezt is csak 1882. után, mert az 1868-as hivatalos összeállítás a törvényben foglalt „alkalmából“ szót használja. Kétségtelen tehát, hogy az a megállapításom, hogy ez csak a házasság megkötése előtti szerződésekre vonatkozik, helyes, amit megerősít az is, hogy a 43. t. több ízben csupán a jegyeseket említi, mint ügyletkötő feleket.

A hozomány az 1228. §. szerint, a pénz és általában az elhasználható dolgok mellett, el nem használható ingóból is állhatott, utóbbi esetben, eltérően az elhasználhatótól, — a tulajdon a feleséget, annak hasznélvezete pedig a férjet illette, — ezek között voltak a kiházasítási tárgyak is, — amelyek közös használatra alkalmasak s amelyeknek az Optk. hozományi jellegét adott s innen van az, hogy a házassági szerződés illetéke nem a készpénz, vagy elhasználható dolgokból álló hozomány illetéke, hanem általában mindkét jellegű hozományé, amit az illetéktétel ekként fejez ki „amennyiben általuk ingó dolgok hasznélvezete ruháztatik át“. Bár akkor, ha itt elfogadnánk az Optk. 1227. és 1228. §.-aiból folyó értelmezést, arra az álláspontra is lehetne helyezkedni, hogy csupán az el nem használható hozomány esik ezen illeték alá, mert az elhasználható hozomány, így különösen a készpénzhozomány is a férjet tulajdonul illette (1227. §.) s így annak nem a hasznélvezete, hanem a tulajdona ruháztatik át.

Mindezekből tehát kétségtelen, hogy a 43. t. alatti házassági szerződés csak a házasság megkötése előtt kötött olyan szerződésekre vonatkozik, amelyben általuk ingó dolog hasznélvezete ruháztatik át a házastársra. Bár az Optk. szerint hozományt csak férjnek lehet adni, a 43. t. azonban ezt a meghatározást nem használván,

ily irányban azt nem értelmezhetem — s elvileg a magyar magánjog szerint nincs kizárva, hogy a férj ad át szerződésben közös használatra valamely vagyontárgyat a házasság megkötésekor.

Miután az illetékszabályok díjjegyzékében más különös tétel az egyéb házassági szerződésekre nincs, nyilvánvaló, hogy azok, amennyiben kétoldalú megállapodások, a 27. t. alatt felsorolt egyezségeknél tekintendők s aszerint, amint lemondást tartalmaznak, vagy sem, 2, illetve 1 % illeték alá esnek. Ha pedig egyoldalú nyilatkozatokban foglaltatnának a házassági vagyoni jogi kijelentések, kötelezések, — úgy a 78. t. I. A. n. alá sorolandók, — mint a díjjegyzék egy tétele alá sem sorolható s mégis az illetékszabályok 1. §-a szerint illetékköteles cselekmények. Felvetődik itt az a kérdés, milyen illeték alá esik tehát az az okirat, amelyet egyoldalúan a férj állít ki s amelyben pusztán elismeri, hogy megjelölt összegű hozományt vett át. A 43. t. nyilván szerződést említ — és kifejezetten ingó dolog haszonélvezetének átruházását tekinti csupán a házassági szerződés tárgyának, itt pedig haszonélvezetként való átruházásról szó nincs, nem áll tehát messze azon feltevés, hogy ez az okirat csupán átvételi elismervény, amely a 101. t. alá esvén, 0.5 %-al illetékezendő, — különösen, ha elfogadjuk azt a korábban megemlített álláspontot, hogy a házassági szerződés illetéke a készpénz — elhasználható — hozományra nem vonatkozik. Mert ha ez az álláspont megdőlné, úgy maga az a körülmény, hogy hozományról van szó az okiratban, tehát hozomány címén való visszakövetelhetésről, — amelynek egyéb kikötés híján különös magánjogi következményei vannak, — aligha lehetne a házasság megkötése előtt kiállított ilyen hozományátvételi elismervényt a 43. t. rendelkezése alól kivonni.

Végül szeretnék még az illetékezés szempontjából azzal a kérdéssel is foglalkozni, mely iratnak tekintendő az a nyilatkozat, amelyben az egyik, vagy mindkét házastárs vagy jegyes megállapítja, hogy jegyestársának, vagy házastársának mennyi különvagyona van valamely időpontban.

Általánosságban az illetékszabályok 1. §-a állapítja meg az illetékköteles jogügyletek körét. E szerint bélyeg és jogilleték tárgyát képezi minden jogügylet, amely a polgári törvények szerint jogokat alapít, átruház, erősít, megváltoztat vagy megszüntet. Ez a nyilatkozat e megállapítások egyike alá sem vonható. Szóhangzat szerint, a ma használatos nyelvezet szerint, ugyan a jogerősítés vonatkozatható volna erre az esetre, ebbeli kétségemet azonban eloszlatja az Optk. 1343. §-a, amelyik szerint a jog megerősítés alatt (Befestigung) valamely követelésnek kezesség vagy zálogadás általi

megerősítését kell érteni, — már pedig az illetékszabályok nyelvezetét ma is az Optk. eredeti magyar szövegének alapján kell magyarázni. — Nem eshet ez az egyezés illetéke alá sem, mert az egyezés vitás tényeknek elismerése (872. elj. és 21.005/1925. P. M.) itt pedig vitáról szó nincs. A fentemlített nyilatkozat nem esik tehát jogilleték alá, hanem a 78. t. II. b. pontja szerint csak állandó összegű illeték jár érte, — mint amely vagyónátruházást, jogerősítést, jogok és kötelek megszüntetését nem foglal magában. (78. t. II.).

Közlemények.

A budapesti kamara közleményei. A budapesti kir. közjegyzői kamara május hó 7-én d. u. 1/26 órakor *Lázár Ferenc* dr. elnök új iroda s egyben a kamara új hivatalos helyiségében Budapest, V., Gróf Tisza István ucca 16. választmányi ülést tart. — A kamara május havi társasvacsoráját a kamarai ülés határnapjára tekintettel május hó 7-én az Országos Kaszinó földszinti éttermében tartja meg. Június, július, augusztus és szeptember hónapokban mindig a hónap második keddjén a társasvacsorákat a Szent Gellért szálló éttermében fogják megtartani.

Áthelyezés. Az igazságügyminiszter *Petrán József* dr. tamási és *Kenderessy János* dr. rétsági kir. közjegyzőket kérelmükre kölcsönösen áthelyezte.

Antal István dr. igazságügyi államtitkár. A kormányzó *Antal István* dr. miniszteri tanácsos, országgyűlési képviselőt igazságügyi államtitkárrá nevezte ki.

Változás az igazságügyminiszterium ügybeosztásában. Az igazságügyminiszter 3278/1935. I. M. E. számú rendeletével többek között akként rendelkezett, hogy a VIII. ügyosztályra vonatkozólag a felülvizsgálatot a továbbiakban *Berczelly Jenő* dr. államtitkár fogja teljesíteni. A VIII. ügyosztály ügykörébe tartoznak tudvalevően a közjegyző felügyeleti ügyek.

Jegyzetek az új örökösödési díjszabáshoz. Vettük a következő sorokat:

„Helyeslem dr. *Galánffy János* kartársamnak a Közlöny előző számában az új díjszabásra vonatkozó cikkének a díjrendelet 1. és 3. §-hoz fűzött megjegyzéseit.

Téves azonban szerintem a székhelyen kívüli tárgyalásról szóló 2. §-hoz fűzött megállapítás. Helyszin alatt nem a hagyatéki

ingó, vagy ingatlan vagyonnak fekvési helyét kell érteni, hanem azt a helyet, ahova az ügy célszerű lebonyolítása, illetve az ügyfelek egyéb nyilvánvaló érdeke miatt a közjegyző székhelyén kívüli helyre kiszáll. Iránytadó lehet a kiszállás szükségessége szempontjából, melyet a kir. közjegyző ítél meg, akár a hagyatéki vagyonok fekvési helye, akár nagyszámú örökösök közös, vagy egymáshoz közeli lakóhelye, tekintet nélkül arra, hogy a célszerűséghez képest a közjegyzőnek valamelyik közjegyzőség székhelyére, illetve a közjegyző székhelyén kívüli községhezához, vagy a vagyon fekvésének helyére kellett kiszállania. Jár tehát a díjpótlék, ha a közjegyző székhelyén kívül, a fentiek szerint értelmezett helyszínen tartja meg a tárgyalást.

Szerintem, ha a helyszínen a felek hibájából az érdemi tárgyalás elmarad s ezt a helyszínen felvett jegyzőkönyvben a közjegyző megállapítja, jár a 2. § szerinti díjpótlék. A kiszállás a közjegyzőre nézve lényeges időmulasztást és fáradozást jelent, amire ellenérték nélkül nem kötelezhető. Természetes, hogy a díjpótlék akkor is jár, ha a helyszínen csak a felek egy részével tartott érdemi tárgyalást, a felek másik csoportjával pedig azt székhelyén fejezi meg. Amennyiben a kir. közjegyző székhelyén kívüli tárgyaláson megjelenik s a tárgyalás a felek hibájából elmarad, a kir. közjegyző részére a helyszínen való ismételt megjelenése esetében a kellően megidézett mulasztó fél, vagy felekkel szemben díjpótléka a 2. § keretein belül és költségei ismételten (?) megállapítandók. Ha a rendelet így esetről kifejezetten nem is intézkedik, nem lehetett szándéka a kormányhatóságnak, hogy a közjegyző ismételten szükséges kiszállását és költségeit megtérítés nélkül hagyja.

A díjrendelet 9. §-ára álláspontom a következő: Az általános elvét és a közjegyző munkásságát bizonyos vonatkozásokban összhangba kell hozni. Az általános elvét nem lehet ad absurdum vinni. Elestünk az osztálykivonatok díjától, a végrendelet hirdetés díjától, sokszor nagyon megindokolt díjtöbbletektől, telekkönyvi szemlék díjától. Az új díjrendelet 9. §-a értelmében ugyanazon díjatalányért több tárgyalást, vagy póttárgyalást is kell tartanunk. Szerintem más elbírálás alá esik az ugyanazon ügyben szükségelt több, vagy folytatólagos, illetve póttárgyalás és ismét másként bírálendő el az az eset, amidőn pl. a felek a már megkötött osztályos egyezség hatályon kívül helyezésével új tárgyalás során más megállapodásra kívánnak jutni, vagy ha a hagyatéki eljárás perreútasítással nyert befejezést és az új tárgyalás a per

meg nem indítása, megszűnése, vagy befejezése folytán vált szükségessé. A közjegyzőtől nem kívánható, hogy ugyanazon ügyben a részéről már egy ízben befejezett eljárás, illetve a már létrejött osztályos egyezség után, esetleg ismételten újabb és újabb megállapodások létesíthetése végett a már egyszer megállapított díjért új tárgyalást tartson. Ezen álláspont nem érinti a díjatalányozás elvét, hanem figyelembe veszi azt a körülményt, hogy amíg a közjegyző perre utasítás céljából betérteszt egy hagyatékot, legtöbbször már több tárgyalást tartott s amennyiben az egyezségi kísérletek teljesen eredménytelenül végződnek, csak akkor terjeszti be az ügyet perreútasítás céljából. Előfordul, hogy évek után kerül hozzá vissza az ügy. Ismét át kell tanulmányoznia a periratokkal felduzzasztott ügyet, esetleg ismét több tárgyalást kell tartania. Teljesen méltánytalan és igazságtalan lenne ennek a súlyos többletmunkának és időmulasztásnak éppen a közjegyzői működésnél való teljes figyelmen kívül hagyása. Lehet, hogy ott, ahol a hagyatékok száma évente a 30—40 hagyatékot nem haladja meg, kevés a perreútasításra kerülő eset, azonban ahol 2—300 hagyaték van egy évben, a perreútasítás elég gyakran előfordul. A legritkább esetben van módja a hagyatéki bíróságnak az Öe. 88. §-a alapján hagyatékátadó végzést elkészíteni, mert ahol a per meg nem indított, vagy megszűnt, sőt igen gyakran, ahol ítélettel nyert befejezést, ott is lehetnek oly fontos kérdések, melyek újabb tárgyalást elkerülhetetlenül szükségessé tesznek. Amennyiben a kormányhatóságnak szándéka lett volna, hogy a perreútasítás utáni új tárgyalásnál a díjfelszámítás lehetőségét kizárja, erről kifejezetten intézkedett volna.

Dr. Kepes János.

* * *

A magunk részéről a fenti közleményben, valamint *Galánffy* János dr. debreceni kamarai elnöknek e közlöny márciusi számában közölt cikkében foglaltakkal kapcsolatban néhány szerény észrevételt kívánunk tenni. A rendelet 1. §-ára vonatkozólag *Galánffy* János dr. megjegyzéseit mindenekben magunkévá tesszük, a 2. §-ra vonatkozó álláspontját azonban nem oszthatjuk s e részben inkább találjuk megokoltnak *Kepes* Sándor dr. álláspontját, amely szerint a díjpótlék minden esetben jár, ha a tárgyalást nem a közjegyző székhelyén tartják meg. Igaz ugyan, hogy a 60600/1926. I. M. rendelet 24. § II. pontjának, azon szövegével szemben, ha „a tárgyalást nem a közjegyző székhelyén tartják“ az új rendelet 2. §-ának szövegében az foglaltatik, hogy „ha a kir. köz-

jegyző úgy ítéli meg, hogy a hagyatéki tárgyalást a székhelyén kívül a *helyszínen* kell megtartania“, anélkül azonban, hogy a „helyszín“ meghatározását adná. Ekként tehát, mert a „helyszín“ fogalma (örökösök külön lakása, a hagyatéki vagyonnak különböző helyeken való fekvése stb. esetén) megnyugtató módon meg nem állapítható, a székhelyen kívül való tárgyalásnál s a díjpótlék felszámíthatása kérdésében csak a felek érdekeit tekintő célszerűségi nézőpontok lehetnek a döntők s e tekintetben a 2. § szerint egyedül és kizárólag a közjegyző megítélése az irányadó. E tekintetben tehát lényegbe vágó ellentétet a régi és az új rendelet rendelkezései között nem látunk s így szerény véleményünk szerint, ha a közjegyző az esetleg több hagyatéki ügyekben megidézett összes felek érdekeire tekintettel, a tárgyalásnak székhelyén kívül való megtartását indokoltnak találja, a díjpótlékot felszámíthatja. — A végrendelet kihirdetési költségek tekintetében az új rendelet 3. §-ával kapcsolatosan *Galánffy János dr.* cikkében kifejtett álláspont véleményünk szerint is helyes azzal, hogy a 11. § 18. pontjában írt időszerinti díj, írás és hitelesítési díjakon felül közlekedési kiadásait is jogosult a 21. § alapján felszámítani, természetesen abban az esetben, ha nem ő a tárgyaló közjegyző. Természetes az is, hogy a kir. közjegyző a végrendeletet csakis a székhelye szerint illetékes járásbiróságnál jogosult kihirdetés végett bemutatni. — A 9. § magyarázata tekintetében ezidőszert *Kepes János dr.* véleményével szemben *Galánffy János dr.* álláspontja helyes annyival is inkább, mert a rendelet kibocsátását megelőzően kifejezetten szó volt a perreutasítás után esetleg szükségessé váló újabb tárgyalás díjazásáról s erre vonatkozólag az új rendelet a régi 27. §-ának kifejezett hatályon kívül helyezésével azt állapította meg, hogy a díjátalányért a kir. közjegyző köteles elvégezni mindazokat a tennivalókat, amelyeket az 1894. XVI. t.-c. és az 1927. IV. t.-c. s a végrehajtási rendeletek vagy más jogszabályok az örökösödési eljárással kapcsolatosan a közjegyző kötelességévé tesznek (3. §) és pedig a 9. § szerint arra való tekintet nélkül, hogy a hagyatéki ügyben több tárgyalást, vagy póttárgyalást kell tartani. Ha azonban az alaptárgyalás díjait a közjegyző a régi rendelet szerint számította fel, véleményünk szerint is a perreutasítás után esetleg tartott újabb tárgyalásért a két díj esetleges különbözetét jogszerűen felszámíthatja. Hogy az igazságosság és méltányosságra tekintettel kívánatos lenne a perreutasítás után tartott újabb tárgyalásért újabb díj felszámíthatása, erről de lege ferenda természe-

tesen megokoltan lehetne beszélni. — A 17. § szövegezését szerencsésnek magunk sem tartjuk s e tekintetben eddig is sok vitás kérdés merült fel, mivel azonban ezek az átmeneti viták immár javarészből aktualitásukat veszítik, azok felett való újabb vitát megokoltnak nem találjuk.

Felhívás. *Kenyeres Balázs dr.* a budapesti királyi magyar Pázmány Péter Tudományegyetem rektora az alábbi felhívás közzétételét kérte: „A budapesti királyi magyar Pázmány Péter Tudományegyetem 300 esztendő jubileuma alkalmából nyilvántartásba óhajtom venni a Pázmány Péter Tudományegyetem 50 esztendővel ezelőtt felavatott doktorait. Felkérem tehát azokat, akik az 1885 esztendő januárius hó elsejétől ugyanazon esztendő december 31-ig terjedő idő alatt a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem valamelyik facultásán doktorra lettek felavatva, hogy életben létüket, lakhelyük, hivatalos állásuknak, születésük évének és napjának feltüntetésével az Egyetem Rektori hivatalánál (Egyetem-tér) jelentsék be.“

Az utolsó közös lakhely igazolása. A házassági életközösség visszaállítására vonatkozó eljárásban az utolsó lakhely igazolásra nézve a legtöbb bíróság az 1930. évi XXXIV. t. c. 56. §-a alapján kiállított közjegyzői tanusítványban kívánt a tanuktól igazoló nyilatkozatot, illetve az ilyen tartalmu tanusítványt az utolsó közös lakhely igazolására is elfogadta. Ezzel kapcsolatosan a budapesti kir. ítélő tábla legújabban a következő ítéletet hozta:

„A bontóperekben, úgyszintén a Pp. 648. §-a szerinti eljárásban a kizárólagos illetékesség megállapíthatása céljából a Pp. 129. §. 3. pontja III. bekezdésében foglaltaknak megfelelően okirattal kell igazolni a házaspár utolsó közös lakhelyét s ez az igazolás az állandóan követett birói gyakorlat értelmében helyhatósági bizonyítvánnyal szokott történni. Habár az adott esetben a Te. 56. §-a értelmében becsatolt közjegyzői tanusítványban a házaspár utolsó közös lakhelyéről is említés történik: azonban tekintettel arra, hogy a Te. 56. §-a értelmében a kir. közjegyző által felvett tanusítványban csak elhagyásra és az elhagyás tartamára vonatkozó adatokat és bizonyítékokat kell igazolni az ezt meghaladó tartalommal kiállított közjegyzői tanusítvány az eddigi gyakorlat szerint megkövetelt helyhatósági bizonyítványt nem pótolja és teljes értékű bizonyítéknak e tekintetben nem fogadható el azért sem, mert a lakhely igazolására a helyi ismeretekkel rendelkező illetékes előljáróság a hivatott annál is inkább, mert szükség esetén a felek által

bizonyítani kívánt adatokat közegeivel is ellenőriztetheti, ami a kir. közjegyzőnek módjában nem áll. (Bp. T. XI. 13859/1934.)“

A határozatban foglaltakra vonatkozólag csupán csak annyit kívánunk megjegyezni, hogy a tanusítványnak az utolsó közös lakhelyre vonatkozó kiterjesztését nem a közjegyzői kar kezdeményezte, hanem éppen a bíróságok részéről merült fel az a kívánság, hogy az eljárás egyszerűsítése végett a tanusítványba az utolsó lakhelyre vonatkozó adatok is belefoglaltassanak. Ennek a birói kívánságnak felelt meg eddig az a gyakorlat, hogy a közjegyzők a tanukat az utolsó közös lakhelyre vonatkozólag is meghallgatták. Tekintve, hogy a tanuk vallomásaikra az esküt is leteszik, talán nem volna célszerű a feleket az utolsó közös lakhely tényére vonatkozólag külön helyhatósági bizonyítvány kiállítására s ennek költségei viselésére kényszeríteni. Am, ha a bíróságnak általánosan elfogadott álláspontja az lesz, amit a budapesti tábla elfoglalt, úgy természetesen e kérdésben a tanuk meghallgatását készséggel mellőzni fogjuk.

Jegyzői magánmunkálatok galériája. A jogbiztosságot s a felek vagyoni érdekeit súlyosan veszélyeztető községi jegyzői magánmunkálati tevékenység alábbi eseteit hozzuk ismét a nyilvánosság elé azzal, hogy a közhasználat szerint a „reform“ elnevezés valamely rendszer, intézmény, szabályozás jobbá változtatását jelentvén mi sem lehet természetesebb, mint hogy a reform programmban a jegyzői magánmunkálatok haladéktalan megszüntetésének, ennek az egész magyar jogszolgáltatást súlyosan kompromitáló intézményszörny megszüntetésének is bent kell foglaltatnia.

Mindenekelőtt közre adjuk a kar illusztris tagjának *Galánffy* János dr. felsőházi tag, a debreceni kamara kitünő elnökének következő sorait:

„A felsőjózsa 374 számú betétben, a I. 1, 2 sor 322, 323 hrsz. A II. 1, 2 sor 349, 350 hrszám alatt és + 1 sor 319 hrsz. alatt foglalt ingatlanok fele része Tóth Antal és felesége Tóth Zsuzsanna, másik felerésze pedig özvegy Molnár Györgyné, Tóth Erzsébet és Tóth János (nős Szabó Zsuzsánnával) tulajdona. A tulajdonosok elmentek a községi jegyzőhöz vagyongegosztási szerződés készítése iránt, az készített is vagyongegosztási szerződést és *saját maga egy* vázrajzot, melyek szerint:

1. Tóth Antal és felesége Tóth Zsuzsanna kapták a 319 hrsz. alatti ingatlant 500 □-öl területtel a 349 hrsz. alatti ingatlant 571 □-öl területtel és 350 hrsz. alatti ingatlant 37 □-öl területtel,

2. özvegy Molnár Györgyné Tóth Erzsébet kapta a 322 hrszámú (942 □-öl területű) ingatlanok vázrajz szerinti 322/1 jelölésű 628 □-öl területű részét.

3. Tóth János és felesége Szabó Zsuzsanna (utóbbi eddig a telekkönyvben nem is szerepelt tulajdonosként) kapta a 322 hrszámú (942 □-öl) területű ingatlanok vázrajzi 322/2 jelölésű 314 □-öl területű részét és a 323 hrszámú (39 □-öl) ingatlant.

A vázrajzot maga a községi jegyző (Endrédy) készítette (esetleg ahhoz nem értő emberrel készítette) s ennek következménye az volt, hogy a debreceni királyi járásbíróság mint telekkönyvi hatóság 15084/1934 tkv. sz. végzésével a debreceni m. kir. Földmérési Felügyelőség ama átirata folytán, hogy a vázrajz primitív módon van szerkesztve és felülvizsgálat tárgyát nem képezheti, visszaadta a feleknek a vázrajzot, hogy 30 nap alatt szabályszerű vázrajzot mutassanak be, különben megosztási kérelmük el fog utasíttatni. A felek elmentek a községi jegyzőhöz (akinek különben a vagyongegosztási szerződésért 24 pengőt fizettek) és megmutatták neki a visszakapott vázrajzot és a telekkönyvi végzést, de a jegyző azt mondta nekik, hogy a vázrajz jó és akár hova mennek csak ilyet csinálnak, tehát menjenek fel hozzá valamennyien és *ő újat fog csinálni, de ugyan ilyet.* Emiatt tehát nem mentek fel hozzá a felek és a kérelem elutasított s a megosztás most sincs keresztül vezetve.

A jegyző tehát mint ahhoz nem értő ember rossz vázrajzot csinált, vagy csináltatott, ahelyett hogy szakértő mérnökkel csináltatta volna meg.

Ettől eltekintve is Tóth Jánosné Szabó Zsuzsanna nem telekkönyvi tulajdonos, mégis a megosztási okiratba és vázrajzba azt vette be, hogy ez utóbbi férjével közösségben kapja a 322/2 új helyrajzi számú és 323 hrszámú ingatlanokat, ami magában véve okul szolgál a kérelem elutasítására, mert Tóth János és felesége Szabó Zsuzsanna közt nincs ajándékozási (még pedig közjegyzői okiratba foglalandó) okirat.

Az egész ügy onnan derült ki, hogy Tóth Antal és felesége eladták a maguk illetőségét és abban a hiszemben, hogy a telekkönyvi elkülönítés már megtörtént, eljöttek hozzám adásvevési szerződést készíttetni a vevőkkel.

A rossz vázrajz birtokomban van. (16/1935. beadvány szám alatt.)“

Egy másik kartársunk arra hivatkozással, hogy 1934. évben 40 érdemleges hagyatéki ügygyel kevesebbet tárgyalt mint az előző évben, ennek okaként helyesen mutat reá az alábbi esetre.

„Szalai Sándor nős Réger Erzsébettel Kislángon 1934. december 14-én elhalt. Örökhagyó 54 éves volt. Neje még fiatalabb. Egyetlen gyermekük kiskorú Szalai László. Beérkezett a haláleset-felvétel és örökhagyó vagyontalannak lett feltüntetve. A telekkönyvben megállapított, hogy ingatlana még nevében áll, azonban az ingatlanon már széljegy van, mely szerint örökhagyó közvetlenül halála előtt ingatlanát *egyetlen* gyermekének ajándékozta. Kétségtelen, hogy ingók is maradtak örökhagyó után. Az ingók tehát a hagyatékából teljesen kiesnek, ami a kincstár szempontjából is kár. Az örökösödési illeték sem több, mint az ajándékozási illeték. Nem tudni, nincs-e kizárólag az özvegy nevében oly vagyon, mely közszerzeményi jellegű. Így esetleg a kiskorú is károsodhatik. Semmiféle szempont sem tette sürgőssé az átírást közvetlenül a halál előtt, amikor hagyatéki eljárással ugyanazon cél helyesebben lett volna elérhető. Ily gyors ütemű elintézés nem szakértő jogász által nem egyszer katasztrófákat szül, különösen kisemberek vagyoni állapotának rendezésénél. Az egyedüli indok a gyors elintézésre az, hogy a községi jegyző 20-30 pengőt keressen és a rendes hagyatéki eljárás elől az ügy elvonassék. — Az évi statisztikák ily esetek miatt a községi jegyző által tárgyalt hagyatékok súlyos apadását eredményezik. Végeredményben ezen állapot és annak fokozódása a vidéki községi jegyzőségek teljes elsorvadását fogják előidézni.“

A pári községi jegyző az alábbi nyilatkozatot állította ki:

„*Nyilatkozat.* Pelcz József pári lakos ezennel elismerem, hogy a párii 149. számú tkvi betétben. A II. 1. és 2. sorszám alatt felvett 904 és 905 hrzi szám alatt felvett ingatlanokat fiamnak Pelcz Tamásnak 290 P. azaz kettőszázkilencven pengőért örökségrésze fejében eladtam s a szerződés csak az ingatlan tehermentesítése után lesz elkészíthető. Alulírott Pelcz József és Pelcz János pári lakosok elismerjük, hogy bátyánktól a fent megjelölt ingatlan teljes átengedése fejében mint örökösársak 170—170 azaz Egyszázhetven—Egyszázhetven pengőt egyenként vagyis összesen 340 pengőt Pelcz Tamástól átvettünk és ezáltal a fenti 904 és 905 hrzszerű ingatlanra mint örökrészre már igényt nem tartunk, hanem ezáltal testvérünk Pelcz Tamás tulajdonát képezi. Pári, 1932. évi január hó 28-án. Pelcz József s. k., Pelcz János s. k. Előttünk, mint tanúk előtt: Probszt Pál s. k. Schäffer Ferenc s. k.“

A nyilatkozatot Pelcz Tamás nem írta alá, az már ez okból sem pótolja az adásvételi szerződést, az atya elhalálozott s az in-

gatlan értéke időközben leszállott, felek a hagyaték tárgyalásán megegyezni nem tudtak s így a nagy jogi tudással megszerkesztett nyilatkozatból természetesen per lett. Jelentős tandíjat kell fizetniök tehát a feleknek azért, hogy jogügyletük irásbafoglalása céljából nem szakértőhöz, hanem a falu jogi gyógykovácsához fordultak.

A tiszaiorszi jegyző egy ingatlan adás vételről a következő „szerződést“ készítette, illetve a szerződési nyomtatványt az alábbiak szerint töltötte ki (a kurzív betűk a nyomtatvány szövegét adják).

„*Adásvevési szerződés. . . alulírott napon egyrésztől* Gulyás Ferenc nyirbélteki lakos *eladó — másrésztől* Somodi Gábor és neje Ocella Erzsébet tiszaiorszi lakosok *vevők között következő feltételek mellett kötötték: 1. . . mag . . . vállalva a szavatosságot, elad . . . tehermentesen örökre és visszavonhatatlanul az ő . . . illető jogokkal, valamint az ő . . . terhelő kötelezettségekkel együtt. . . kölcsönös egyezség útján megállapított 400 arany P — fill., azaz négyszáz arany pengő vételárért. 2. Vevő . . . a vételár . . . 3. Vevő . . . a megvett ingatlanság . . . azonnal tényleges birtokába lép . . . s eladó által feljogosított . . . hogy a feltétlen tulajdonjog . . . minden további meghallgatás nélkül telekkönyvileg bekebelezethesse. 4. Az eladott ingatlanság . . . járó mindennemű adóját és közterheit, úgy ezen szerződés alapján kiszabandó illetéket s az átíratási költségeket vevő . . . tartoz . . . fizetni s ő . . . tartoz . . . ezen szerződést illeték kiszabás végett is bemutatni. 5. . . megvesz . . . ingatlanság . . . fent megnevezett eladótól 400 arany P — fill. vételárért a kikötött feltételek mellett.* Ezen adásvevési szerződés felek előtt felolvasatott azt elfogadva tanúk jelenlétében aláírták. Tiszaiors 193 . . . Előttünk: . . . Gulyás Ferenc s. k. Somodi Gábor s. k.“

A jegyző a szerződést bár a felek minden költséget kifizettek sem illeték kiszabás végett, sem a telekkönyvhöz be nem nyújtotta s időközben állását elhagyván, a felek utódjától tudták évek múltán kézhez venni a fentiek szerint „megszerkesztett“ szerződést, amelyet természetesen újabb költséggel újra kellett kiállíttatniok. A szerződésben az eladott ingatlan megjelölve nem lett s így ha a felek valamelyike elhalálozott, avagy az újabb szerződést aláírni vonakodott volna, az eladás nem lett volna érvényesíthető.

Adómentes záloglevelek kibocsátására jogosított pénzüntézetek. A végrehajtási novella, az 1908. évi XLI. t. c. 21. §-a alapján a javukra jelzálogjoggal megterhelt ingatlan árverezésénél bánatpénzt letenni nem kötelesek az 1889. XXX. t. c. 10. §-ának 2. bekezdése alapján adómentes záloglevelek kibocsátására jogosított és Budapesten székelő részvénytársaságok és szövetkezetek. Ezek a pénzüntézetek ezidőszerint a következők: Magyar Általános Hitelbank, Belvárosi Takarékpénztár r. t., Budapest Székesfővárosi Községi Takarékpénztár r. t., Kisbirtokosok Országos Föld-

hitelintézete, Magyar Olasz Bank r. t., Magyar Általános Takarékpénztár r. t., Magyar Földhitelintézet, Pesti Magyar Kereskedelmi Bank, Magyar Általános Ingatlanbank r. t., Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank, Magyar Jelzáloghitelbank, Magyar Takarékpénztárak Központi Jelzálogbankja mint r. t., Magyar Országos Központi Takarékpénztár, Országos Központi Hitelszövetkezet, Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület, Angol Magyar Bank r. t., Magyar Pénzintézetek Záloglevélkibocsátó Szövetkezete, Magyar Jelzálogintézetek Szövetkezete. Nem kötelesek továbbá bánatpénzt letenni: a Kincstár és a Magyar Földhitelintézetek Országos Szövetsége.

Közjegyzői díjszabás című műnek dr. *Kepes* János kartársunk által készített IV-ik kiadása szedés alatt áll. A mű a régi bevált rendszer fenntartása mellett egyébként bővült az időközi joggyakorlattal és a gyakorlati használatra átdolgozott új hagyatéki díj-rendelettel. A részletes illetéki útmutató ezúttal elmarad abban a reményben, hogy az illetékekre vonatkozó hivatalos összeállítás rövidesen megjelenik s ezáltal a könyvecske kisebb terjedelmű lesz és így lényegesen kevesebbe is kerül. A nyomdavállalat a megrendelésre vonatkozó felhívásokat szétküldötte s ezúton kéri, hogy a megrendelések mielőbb eszközöltessenek a szükséges példányszám megállapíthatása végett.

Állásközvetítés. Több oldalról megnyilvánult kívánságnak megfelelően visszaállítjuk azt a régi rendszert, hogy a közlőnyben jelöltek s irodai alkalmazottak állásközvetítésére vonatkozó hirdetések közzé tesszük. Ezeknek a hirdetéseknek egyszeri közzétételi díja a régi marad és pedig alkalmazottak keresőknek 2 P., alkalmazást keresőknek 1 P. A hirdetések a kiadóhivatal, Budapest, VII., Thököly-út 95 címre küldendők. A hirdetések egyelőre a közlemények rovatának végén tesszük közzé. A közjegyzőhelyettesek és jelöltek állásközvetítését egyébként a Magyarországi Kir. Közjegyzőhelyettesek Országos Egyesülete (Budapest, VI., Andrássy-út 50. Kir. Közjegyzői iroda) szintén ellátja.

Helyettesi alkalmazást keresek, kilenc évi fővárosi és vidéki gyakorlattal, németnyelv jogosítvánnyal, kitűnő bizonyítványokkal rendelkezem. Igényeim szerények. *Dr. Horváth Jenő*, Szentendre, Kossuth L. u. 12.

Gyakorlott gépirónő perfekt németnyelvtudással július 1-től délelőtti alkalmazást nyerhet. Cim a kiadóban.

Rendeletek.

2360/1935. M. E. sz. Az aranykészletek bejelentése és az aranyra vonatkozó jogügyletek korlátozása.

3100/1935 M. E. sz. A 10.900/1934 M. E. számú rendelet 3. §-ában árverés elhalasztására megállapított határidő meghosszabbítása.

39.427/1935 P. M. sz. Az idegen államok pénznemeiben megállapított értékeknek az illetékek, továbbá a fényüzési és az általános forgalmi adó megállapítása szempontjából pengőértékre történő átszámítása.

56.564/1935 P. M. sz. Az idegen államok pénznemeiben megállapított értékeknek az illetékek, továbbá a fényüzési és az általános forgalmi adó megállapítása szempontjából pengőértékre történő átszámításáról.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

Magyar Jogi Szemle (XVI. évf. 4. szám.) A lap első cikke vitéz *Moór* Gyula egyetemi tanárnak „Tiszta jogtan” című értékes jogbölcseleti értekezése. *Nyeviczkey* Zoltán dr.: A szinaranyban valorizált követelések problémája és az új aranyrendelet, *Király* Ferenc dr.: A jogiszemélyszerű gazdasági alany, *Rácz* György dr.: A vallás büntetőjogi védelméről című cikkei következnek ezután, majd a Szemle, Kritikai Szemle, Külföldi Jogélet, Előadások rovatok közleményei s végül az Irodalom rovatban könyvbírálatok.

Polgári Jog (XI. évf. 4. szám.) E szám vezető helyén *Nyulászi* János dr. főszerkesztő *Fabinyi* Tihamér pénzügyminiszterre történt kinevezése alkalmából írott cikkét közli, megállapítván, hogy az új pénzügyminiszterben a magyar jogászság a polgári jog klasszikus képviselőjét tiszteli s hogy ekként remény van arra, miszerint a pénzügyi jog területén a jogászai gondolkodás szabatosága szempontjából jelentős változások fognak történni. Ezt követően *Liebmann* Ernő dr., *Tunyoghy Szücs* Lajos dr. és *Gönczy* Gábor dr. külön cikkeit, majd a jogalkotás rovatban többek között az örökösödési ügyek új közjegyzői díjszabását tartalmazó 6800/1935. I. M. számú rendeletet hozza e szám, amelyben még a joggyakorlat kiemelkedőbb döntéseire vonatkozó közleményeket és cikkeket s végül könyvbírálatokat találunk.

Jogállam (XXXIV. évf. 3. füzet.) Előkelő jogi írók tollából egész sorozatát hozza e szám az értékes cikkeknek, így *Alföldy* Ede dr., *Auer* György dr., *Alföldi* Dezső dr., *Kartal* Ignác dr., *Fazekas* Oszkár dr. és *Obermayer* Géza dr. tollából. Különösen érdekes *Alföldy* Ede dr. cikke a család jogi védelméről, amelyben többek között azt az álláspontját szegezi le, hogy „a házassági kötelek erkölcsi jellegével összeférhetetlen az a jogállapot, amelyben lehetséges az, hogy a házastárs házastársát mintegy kisajátítottnak s annyira magához láncoltnak tekinthesse, hogy határozott és megmásíthatatlan tiltakozása ellenére is jogilag kényszeríthesse, hogy a házassági köteleket keresztként viselje.”

Notariatszeitung (Az osztrák közjegyzők lapja 77. évf. 3—4. számok.) A 3. szám első oldalán közli annak a bérháznak képét, amelyet az osztrák közjegyzői biztosító intézet most vásárolt meg s amely Bécs szívében a Rathausplatz 8. szám alatt fekszik. Április elején már ebbe a bérházba helyezték át a biztosító intézet és a bécsi közjegyzői kamara irodáit s amint a kísérő közlemény jelzi, minden remény meg van arra, hogy ez a ház az osztrák közjegyzőség központjává fog kifejlődni. A magyar közjegyzői kar örömmel veszi tudomásul, hogy példáját, mely szerint nehéz, megfeszített áldozatkészség révén összegyűjtött filléreit bérház ingatlanba fektette, rövidesen az osztrák közjegyzői kar is követte. A két tartalmas számban különben cikkeket olvashatunk a társulati törvény novellájáról, az arany silling és valutának bélyeg- és jogilleték szempontjából való átszámítására vonatkozó új rendeletről, a font és a dollár követelések értékeléséről s más jogi és illetékügyi kérdésekről, továbbá illetékügyi és telekkönyvi s egyéb polgári jogi felső birói határozatokat, személyi és kari közleményeket s végül könyv és folyóirat bírálatokat

Magyar Törvénykezés (1935. év 8—9. szám.) E számok élén a 3100/1934. és 3330/1935. M. E. számú rendeletek teljes szövegét közlik, majd kimerítő anyagot az újabb birói gyakorlatból s végül a Forum és Szerkesztő postája rovatok sok érdekes közleményeit.

Notariatszeitung (A csehszlovákiai német közjegyzők lapja 15. évf. 3—4 számok.) E szakközlöny legutóbb megjelent két számában *Novák Antal* dr. részletesen ismerteti az okiratok megsemmisítésére vonatkozólag alkotott 250/1934. számú csehszlovák törvényt. Cikkeket irtak még e két számban *Frind Hans* dr., *Langner Erich* dr., *Oswald* dr., *Daninger Emil* dr., *Sigmund O.* dr. A 4. számban részletes tudósítás jelent még meg a prágai közjegyzői kamara ez évi március hó 3. napján tartott közgyűléséről, amelyen a csehszlovák közjegyzői törvények részleges módosítására vonatkozó törvénytervezetet tárgyalták meg. A javaslat különben a közjegyzői állás jogi minősítésére, biztosítéki alap létesítésére és a közjegyzői biztosítékra vonatkozólag tartalmaz rendelkezéseket. A biztosíték összege a tervezet szerint járásbirósági székhelyen működő közjegyzőnél 20.000 cseh korona, törvényszéki székhelyen működőnél 50.000 cseh korona, Prágában 100.000 cseh korona, a biztosítéki alapra való befizetések összege a pedig biztosítékok egy harmada volna. Ezeket a biztosítékokat a közjegyzői kar önkéntesen felajánlana abban az esetben, ha a kormányzat ezzel szemben a kar részletesen előterjesztett minimális kívánságait teljesítené. E tárgyban különben a 4. szám a csehszlovákiai német közjegyzők egyesületének előterjesztését is közli.

Illetékügyi Közlöny (8. évf. 4 szám.) A végrehajtási jegyzőkönyv másolatának illetékéről *Nagy Dezső Bálint* dr. közigazgatási bíró s folytatólag *Pálvágási Ferenc* és *Szelényi Ödön* dr. irtak e számba cikkeket A Szemle rovatban a közigazgatási bíróság pénzügyi tanácsának különböző illeték kérdésekben való elvi állásfoglalást közlik. Így többek között a következőt: Az atyának mint törvényes képviselőnek az 1877: XX. t. c.-ben irt kötelezettségénél fogva az árvaszékhez intézett beadványai az illeték díjjegyzék 14. tétel X. pontja alá esnek s mint ilyenek illetékmentesek. A Szerkesztői üzenetek című állandó rovatban a hagyatéki osztály illetékezése címen az 1920: XXXIV. t. c. 84. §-ára hivatkozással kissé túlfiskális álláspontot foglal el a szerkesztőség, amidőn kijelenti, hogy ha az örökös törvényes, vagy végrendeleti örökös részénél bármily címen s bármily értékkel többet kap, ez a többlet az eset körülményeihez képest vagy ajándékozási és ingyenes vagyonátruházási, vagy pedig visszterhes ingatlan vagyonátruházási illeték alá vonandó. Az álláspont a hivatkozott törvényszakasznak szigorú értelmezés szerint kétségtelenül megfelel, abban a kérdéses esetben azonban, amikor az egyik örökös az osztályos egységben azért kapott többet, mert az örökhagyót 10 évig eltartotta, a kétszeres illetékezés a méltányosság, sőt az igazságosság követelményével összhangba nem igen hozható.

Joggyakorlat.

37. A *közszerzeményi* jogintézménynek az alapja az, hogy a házassági kapocs erejénél fogva bármelyik házastársnak is javára válik s ennél fogva közössé lesz a házasság tartama alatt szerzett vagyon. A közszerzemény fogalma alá tehát csak az a vagyon vonható, amelyet a házastársak a házassági együttélés alatt akár együttesen, akár külön-külön szereztek.

Házasságon kívül való tényleges együttélés tartama alatt bár közszerzeményről nem is lehet szó, mégis a *közös szerzésre vonatkozó anyagi jogi szabályok* előzetes megállapodás nélkül is *alkalmazást nyerhetnek*, mert a hosszabb ideig tartó együtt élés alatt a közös munka és részben az egyik fél külön keresményének, vagy vagyonának átadása következtében is együtt szerzett vagyonból az egyik szerző társra eső rész kiadása iránt való követelés a jó erkölcsökbe nem ütközik. Maga a házasságon kívül való együttélés azonban nem elég ahhoz, hogy a nő az együttélés alatt szerzett vagyon felét közös szerzésként követelhesse, mert közösen és együttesen szerzett vagyonnak csak azt lehet tekinteni, amelynek megszerzésében a nő saját vagyonával, jövedelmével, vagy külön keresetével vett részt. (K. P. III. 672/1934.)

38. Bár a házastársak között a házasság felbontása előtt a *végleges nőtartás* kérdésében közjegyzői okiratba foglalt megállapodást létesítettek, amelyben a férj kifejezetten lemondott arról, hogy a megállapított tartásdíj leszállítását kérhesse, mégis mivel az adott esetben kétségtelen lévén, hogy a felek szerződési akarata az akkori gazdasági helyzethez szabva jutott kifejezésre anélkül, hogy az akkor előre nem is láthatott gazdasági leromlás esetére is a szerződésben megszabott tartás összegét állandósítani kívánták volna, férj jogosult vagyoni viszonyai általános leromlása miatt a tartásdíj leszállítását kérelmezhetni. (K. P. III. 617/1934.) (L. ezzel kapcsolatosan a Kuria P. III. 1787/1934. sz. határozatát közölve Kir. Közjegyzők Közlönye 1934. évfolyam 305 lap 66 sz.)

39. A *köteles részbe* csak azok a vagyontárgyak számíthatók be, amelyeket a jogosított örökhagyótól akár élők között való, akár halálesetre szóló ügylettel a vagyon állagából kapott. Ellenben

az örökhagyótól akár életében, akár halálesetére juttatott haszonélvezeti és használati jogok a köteles résznek részben való kielégítése gyanánt számításba nem vehetők. — A köteles rész megállapításánál rendszerint a hagyatékhhoz tartozó vagyontárgyaknak az örökhagyó elhalálozásakor volt értéke szolgál alapul. — A köteles részt meghaladó juttatást a jogosított a köteles rész érvényesítése következtében csak abban az esetben veszi el, ha az örökhagyó végrendeletében kikötötte, hogy a köteles részt meghaladó juttatás a jogosultat csak abban az esetben illeti, ha a korlátozást a köteles rész tekintetében is elfogadja. (K. P. I. 4609/1933.)

40. Az örökösödési szerződésbe foglalt jogvesztési záradék, mint az örökhagyónak jogszabályba nem ütköző rendelkezése, kényszerhelyzet fogalma alá nem vonható s megtámadási alapként nem érvényesíthető. (K. P. I. 3878/1934.)

41. Az állandó birói gyakorlat a házastárs és volt házastársának örököse között a közszerzeményről való lemondást tartalmazó nyilatkozatok érvényességét okirat kiállításához nem köti. (K. P. III. 1482/1934.)

42. Az, aki a jogszabályokat nem ismeri, vagy azok helyes értelme felől tévedésben van és ennek a tájékozatlanságának, vagy tévedésének hatása alatt tesz valamilyen jogügyleti nyilatkozatot, a hátrányos következményeket rendszerint maga tartozik viselni. Az értelmiség és az iskolázatlanság alacsonyabb fokán álló ügyletkötő fél is csak akkor támadhatja meg a maga jogügyleti nyilatkozatát, ha a jogügylet létesítésénél kir. közjegyző, vagy ügyvéd a felet a jogszabályok tartalma, azok helyes értelme tekintetében félrevezette, vagy pedig olyan jogszabály tekintetében, amelynek ismeretét a félről feltenni nem lehetett, a tájékoztatást nem adta meg. (K. P. I. 2758/1934.) (Azonos K. P. I. 1584/1934.)

43. Az előörököst az *utóöröklési joggal* terhelt ingatlan tekintetében csak az utóörökös jogával korlátolt rendelkezési jog illeti meg s így az ingatlant az előörökös meg nem terhelheti, de ha erre az utóörökös engedélyt ad, ebben az esetben a terhelésre vonatkozó rendelkezés az utóörökössel szemben is joghatályos. (K. P. V. 1971/1934.)

44. A *szóbeli végrendelet* érvényességéhez nem feltétlenül szükséges, hogy az örökhagyó a törvény szavaival jelentse ki azt, hogy a tett végintézkedés az ő szóbeli végrendeletét képezi, hanem elégséges, ha akaratát akként nyilvánítja, hogy abból megállapítható,

hogy szóbelileg kívánt végrendekezni és végrendekezését szóbeli végrendeletnek tekintette. (BP. T. X. 11318/1934.)

45. *Örökhagyó kötelezettségeiért* elsősorban az örökösök felelnek, akik anyagi jogunk értelmében az örökhagyó vagyoni jogi személyiségét folytatják, felelősek pedig örökségükkel, míg a hagyományosok másodsorban és hagyományukkal felelnek örökhagyó tartozásaiért. (K. P. V. 4464/1933.) (Hasonló K. T. V. 5370/1933.)

46. A birtokrészletek a szerződés megkötésekor a természetben kijelölve és kimérve nem voltak s ezért a szerződésekben csupán az van megjelölve, hogy a megvásárolt területet annak idején milyen nagyobb területből hasítják ki. Ez a megjelölés a vétel tárgyát képező ingatlan részletek felismerésére nem alkalmas, azok területére, határaitra állandó jellegű, megfelelő helyszini adatokat nem tartalmaz. Mindezekre tekintettel a vétel tárgyának hiányos megjelölése miatt a felelbezési bíróság a 4420/1918 M. E. számú rendelet és annak alkalmazása tárgyában kialakult birói gyakorlat alapján helyesen mondta ki a perben szereplő *adásvételi szerződéseket érvénytelennek*. (K. P. V. 2030/1933.) (L. ezzel kapcsolatosan a kuria T. V 561/1933. és 5755/1932. sz. lényegében azonos határozatait közölve Kir. Közjegyzők Közlönye 1934. évfolyam 87. lap, 22. szám.)

47. *Nem érvénytelenségi ok*, ha a kihallgatott három végrendeleti tanu vallomásaiban örökhagyónak a végrendelet felolvasása után tett kijelentéseit nem ugyanazokkal a szavakkal adta vissza. (K. P. I. 4748/1933.)

48. A *közszerzeményi jutalék* megállapításánál a házasságnak, birói ítélet folytán történt megszűnése esetében, a házassági életközösség megszakadása időpontjában levő, vagyonállagot kell irányadóul venni. Ebből mindenekelőtt ki kell szakítani a házastársaknak természetben meglévő és esetleg pótlendő külön vagyont, le kell ütni a közös terhet és csak az ezután fennmaradó vagyon fele-fele a volt házastársak közszerzeményi jutaléka. — *Különvagyon* alatt azt a vagyonállagot kell tekinteni, amelyet vagyonaként a házasság a házasságba bevitt, vagy amely a házastárs vagyona a házassági együttélés alatt ingyenes, élők közötti vagy halálesetre szóló szerzéssel jutott. Különvagyon az is, ami a házastárs már megvált külön vagyonából cserébe adás, értékének átváltoztatása folytán annak helyébe lép, annak elvonásáért megsemmisítéséért megtérítéséül adatik. Az ekként meghatározott különvagyontól nem esik pótlás alá azonban az az érték, amit a különvagyon tulajdonosa a házass-

sági együttélés alatt eltékozolt, vagy amivel vagyonát a megjelölt idő alatt élők közötti ingyenes juttatásokkal vagy szándékosan apasztotta. A közszerző házastársakat a szerzett dolgokra nézve tulajdonjog illeti, amely már a szerzéskor létesül, de a házassági kötelék megszűntével válik érvényesíthetővé. Ebből következően a házassági kötelék megszűntével a házassági életközösség megszakadásának időpontjára visszahatóan, a szerzett dolgokra nézve a házastársak között is a közös tulajdonra megállapított szabályok az irányadók. Mindaddig tehát, míg a közös tulajdoni viszony meg nem szűnt, a házastárs, a dolgot kezelő házastársától, a dolog jövedelmeire nézve számadást követelhet és a jövedelemnek a megosztását kérheti. (K. P. III. 2876/1933.)

49. A *köteles gondosság* megköveteli, hogy a jogszerző fél az aggályra okot adó telekkönyvi bejegyzések alapjául szolgáló telekkönyvi iratokat is megtekintse. (K. P. V. 1036/1934.) Azonos a kuria P. V. 1472/1933. sz. határozata 1. Kir. Közjegyzők Közlönye 1934. évf. 86. oldal, 17. szám.)

50. Az a körülmény, hogy a kötelezettség teljesítése részben a kötelezett halála utánra van megállapítva, a *jogügyletet halálesetre szólóvá* nem teszi és pedig annál kevésbé, mert a kedvezményezett élettartamára megszabott életjáradék kiszolgáltatásának kötelezettsége külön kikötés nélkül a törvény erejénél fogva átszáll a kedvezményező örökösire, ha ezek nem a kedvezményezett előtt haláloztak el. (K. P. I. 3509/1934.)

51. Az 1876: XVI. t. c. 1. és 3. §-ának az a rendelkezése, hogy az írásbeli magánvégrendelet érvényességéhez, ha azt az örökhagyó nem egész terjedelmében sajátkezűleg írta, négy tanu kívántatik s hogy a tanuknak képességgel kell birniuk annak bizonyítására, hogy az örökhagyó személyében csalás vagy tévedés nem történt: nem bizonyítási szabály, hanem az anyagi jog körébe eső s a *végrendelet érvényességének feltételeit* megszabó rendelkezés, amelynek alkalmazása szempontjából tehát közömbös az, hogy az örökhagyó nevében végrendelező személyének az örökhagyóval való azonosságát az örökhagyót nem ismerő egyik tanu vallomásán kívül más bizonyítékokkal be lehet-e bizonyítani, vagy sem. Azoknak a biztosítékoknak, amelyeket a törvényhozás a végrendelező személyének azonossága tekintetében felállítani kívánt, erejét lerontaná, vagy legalább is nagy mértékben csökkentené az, ha az azonosság a végrendeleti tanu vallomásán kívül más bizonyítékok útján is megállapítható volna. (K. P. I. 3162/1934.)

A kir. közjegyzőhelyettesek és jelöltek állasközvetítését a Magyarországi Kir. Közjegyzőhelyettesek Országos Egyesülete látja el (Budapest, VI., Andrassy-ut 50. kir. közjegyzői iroda).

Kéziratokat vissza nem küldünk s azok megőrzését nem vállaljuk.